

Handläggare
Andreas Petersson
Telefon: 08-508 03 070

Till
Järva stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd

Box 4066

08-508 03 070

andreas.petersson@stockholm.se

start.stockholm

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	4
2 Nämndens verksamhetsområde	11
2.1 Förskoleverksamhet.....	11
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	13
2.3 Äldreomsorg	14
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	15
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	16
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	21
2.7 Ekonomiskt bistånd	23
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	24
2.9 Övrigt.....	26
3 Sammanfattande ekonomisk analys	28
3.1 Drift	30
3.2 Investeringar	32
4 Lokalförsörjningsplan.....	33
4.1 Sammanfattning.....	33
4.2 Planeringsförutsättningar.....	33
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	35
4.4 Samverkan	37
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	37
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	37
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024	38
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden).....	38
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	40
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet.....	40
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	40
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024	42
4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden).....	44
4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	46
4.7 Övrig information.....	46

4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	46
4.7.2	Fördjupad anvisning för idrottsnämnden	47
4.7.3	Statusredovisning av avveckling/omstrukturering	47
4.7.4	Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna.....	47
4.8	Kontaktinformation	47
5	Övriga redovisningar	47

Bilagor

- Bilaga 1: 701 LFP2024 Järva
- Bilaga 2: Sdn 01 Fleråring 2024
- Bilaga 3: Klimatinvesteringar-2025-2027_Järva

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

Fokus Järva

En av stadens största stadsutvecklingsatsningar, Fokus Järva, har som långsiktigt mål att skillnaderna i människors livsvillkor i Stockholm ska minska. Grunden är nya bostäder och stadsmiljöer men också satsningar för att fler ska ha tillgång till utbildning och arbete och en meningsfull fritid.

Utifrån lokala utmaningar och målsättningar för Järva stadsdelsområde har fem fokusområden prioriterats. Dessa områden är: 1) stadsutveckling och stadsmiljö, 2) ekologisk hållbarhet och klimaträttvisa, 3) barn och ungas uppväxtvillkor, 4) civilsamhälle och delaktighet samt 5) näringsliv och sysselsättning.

Nämnden kommer tillsammans med berörda aktörer i staden att vidta särskilda åtgärder/aktiviteter under de kommande åren inom respektive område.

1) Stadsutveckling och stadsmiljö

Nämnden kommer under planperioden att överta driften av stadsmiljö i egen regi. Detta kommer innebära ökade kostnader på driften och investeringsbehov. Dels avseende inköp av maskiner och utrustning, dels för kompetensutveckling och rekryteringar. Denna nya verksamhet förväntas vara hållbar, utrustad och fungerande utifrån de höga krav som finns på välskött stadsmiljö. Den ska även verka för trygghet och kunna vara en verksamhet där personer i arbetsmarknadsåtgärder, samt ferieungdomar kan få en meningsfull sysselsättning.

Under planperioden förväntas en förtätning och ökande befolkningens mängd i stadsdelen. Enligt Swecos befolkningsprognos kommer cirka 4 500 nya bostäder produceras under perioden 2025-2027 i Järva. Den största ökningen planeras i Bromsten och Kista och omfattar även nya skolor, förskolor, parker och lekplatser. Många av de pågående stadsbyggnadsprojekten innefattar nya dagvattenanläggningar och parkområden. När dessa går över i nämndens drift behövs ekonomiska resurser för ökade insatser kopplat till drift, underhåll, investeringar och information.

Kommunernas övertagande av återvinningsstationer samt kraven på möjlighet att källsortera avfall i stadsmiljön innebär också ökade resursbehov för planperioden.

Prioriteringar

- Drift i egen regi, där arbetssätt, utrustning och organisation byggs upp för att möta kraven och för att kunna uppnå de fördelar som är målsättningen att den egna regin ska kunna uppnå snabba beslutsvägar, nytänkande och verksamhetsutveckling.
- Utveckla trygghetsarbetet med fokus på platsamverkan och öppen droghandel.

2) Ekologisk hållbarhet och klimaträttvisa

Under planperioden fortsätter arbetet med åtgärder för fortsatt energieffektivisering inom nämndens verksamheter, i de lokaler nämnden har rådighet över och utifrån beviljade klimatinvesteringsmedel. Nämnden är beroende av fastighetsägarnas investeringar och åtgärder för energieffektiviseringar i lokalerna, och kan genom samverkan med

fastighetsägarna bidra till att följa upp prestanda och funktionalitet.

Nämnden kommer även prioritera att utveckla arbetet med resurshushållning genom medveten konsumtion och resurseffektiv avfallshantering med fokus på återbruk, återvinning, minskat matsvinn och ökad matavfallsinsamling.

För att nämnden ska nå stadens högt ställda miljö- klimat- och kemikaliemål behövs en ökad integrering av arbetet i verksamhetsområdena på avdelnings- och enhetsnivå. Nämnden kommer under den kommande treårsperioden att prioritera utvecklingsarbete för riktade åtgärder för att öka kunskapsnivå i verksamheterna.

Prioriteringar

- Genomföra klimatinvesteringsprojekt för att minska klimatpåverkan samt för att öka motståndskraften mot extremväder som skyfall.
- Utveckla arbetet med effektiv och hållbar resursanvändning genom innovativa lösningar och arbetssätt.

3) Barn och ungas uppväxtvillkor

En utmaning för att kunna säkerställa barn och ungas uppväxtvillkor är samverkan mellan interna och externa aktörer. För att stärka samverkan behöver utgångspunkten vara ett helhetsperspektiv kring behov och resurser samt samordnade och/eller gemensamma insatser.

Nämnden kommer under planperioden att ha ett stort fokus på att utveckla arbetet med tidigt stöd i samverkan samt säkerställa att alla barn får sina behov tillgodosedda inom ramen för förskolans uppdrag. Fokus ligger på förebyggande och hälsofrämjande arbete kring barns lärande, hälsa och utveckling i tillgängliga lärmiljöer.

Det är en hög andel barn med annat modersmål än svenska i Järvas kommunala förskolor. Det är viktigt att barnens språk stimuleras. Fortsatt fokus kommer att läggas på att utveckla medarbetarnas språkkunskaper.

Arbetet med att öka andelen inskrivna barn med ett särskilt fokus på de områden där inskrivningsgraden är lägre fortsätter under planperioden.

Den psykiska ohälsan ökar bland unga och kan leda till försämrade skolprestationer samt problematisk skolfrånvaro och skolavhopp. En utmaning är att säkerställa att barn och unga placerade inom samhällsvården klarar grundskolan och gymnasieutbildningen med fullständiga betyg.

Nämnden arbetar intensivt för att erbjuda en trygg samhällsvård. Statens institutionsstyrelse har under en tid haft bekymmer med att anvisa plats för ungdomar som akut behöver särskilt noggrann tillsyn.

Om förslagen om ungdomskriminalitetsnämnder genomförs kommer det få påverkan på socialtjänstens arbete och uppdrag. Fler aktörer ska genom samordnade insatser förebygga, motverka och hindra fortsatt kriminalitet. Det är idag svårt att överblicka hur alla pågående utredningar kopplat till barn och unga i kriminalitet kommer att påverka socialtjänstens arbete framåt. Det utökade brottsförebyggande ansvaret kan bli kostnadsdrivande beroende på hur

staten finansierar de olika lagförslagen.

Familjeplikter och kyskhetsnormer begränsar skolgång och möjligheter till högre utbildning för flickor och kvinnor som lever i hederskontexter. Utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck kan försvåra etableringen i arbetslivet och i samhället i stort.

Järva har fortsatt en låg andel barn och unga som deltar i föreningsorganiserad idrott och kultur. Ett fortsatt nära samarbete med Järvas samt stadens föreningsliv är viktigt för att möjliggöra lokal förankring och kvalitativa insatser inom fritids- och kulturuppdraget. Nämnden förväntar sig vidare att fler verksamheter och invånare på sikt ska kunna nyttja fritidsbibliotekets utlåningsverksamhet genom pop-up utlåning på olika platser.

Prioriteringar

- Implementera tidiga och samordnade insatser (TSI) tillsammans med förskola, skola, polisen samt regionen för skapa en helhet för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer.
- Fortsätta att implementera och utveckla projektet skolsamordnare för att säkerställa att barn och unga placerade inom samhällsvården får ökad närvaro och klarar målen i grundskolan och gymnasieutbildningen med fullständiga betyg.
- Uppsökande och motiverande arbete för unga med psykisk funktionsnedsättning med svag förankring på arbetsmarknaden som riskerar att bli hemmasittare.
- Kompetenssäkra befintlig personal inom parklek och fritidsgårdar inom exempelvis fritidspedagogik, hbtqi samt öka specialistkompetenserna inom verksamheter riktad mot 16-19 år.
- Arbeta tidigt med att erbjuda organiserad och vuxenledda aktiviteter för barn och unga med särskilt fokus på 10-12 åringar via parklekar och fritidsgårdar.
- Vidareutveckla nämndens våldspreventiva arbete där arbetet ska utgå ifrån visionen att arbeta med hela stadsdelsområdet i samverkan med skolan, fritidsgårdar och civilsamhället.

4) Civilsamhälle och delaktighet

Civilsamhället är en viktig samverkanspart för stadsdelsnämnden. Nämnden arbetar aktivt med idéburet offentligt partnerskap (IOP) som samverkansform i syfte att tillsammans med civilsamhället anta komplexa samhällsutmaningar, skapa en hållbar utveckling i stadsdelsområdet och stärka samspelet mellan det offentliga och den idéburna sektorn. I dagsläget har nämnden 12 pågående partnerskap. Flertalet av dessa samarbeten löper ut under 2024, och nämnden kommer under perioden att utveckla formerna för samverkan. Utöver detta stödjer nämnden det lokala föreningslivet med årliga föreningsbidrag.

För 2024 ändras Skolverkets stödformer genom att i huvudsak huvudmän för skolor kan beviljas medel för detta ändamål. Konsekvenser för barn och unga, som nyttjar föreningsdriven läxhjälp, i stadsdelsområdet är ännu inte klarlagda.

Nämnden kommer att arbeta med medborgarbudget i projektform under planperioden.

Utvecklingen av tekniska plattformar och verktyg för att underlätta deltagandet online är ett tydligt utvecklingsområde inom staden då det saknas tillgång till gemensamma digitala kommunikationsytor.

Prioriteringar

- Nämnden kommer att utveckla den proaktiva dialogen med civilsamhället för att möjliggöra en ökad delaktighet i stadsdelsområdets utveckling.
- Vidareutveckla idéburet, offentligt partnerskap att finna lösningar på komplexa samhällsutmaningar i stadsdelsområdet.
- Utveckla samverkan med civilsamhället för att i ökad utsträckning nå ut med stödinsatser till föräldrar och för att nå kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Öka kompetensen om olika dialogbaserade modeller och metoder för medborgarinvolvering genom en aktiv omvärldsbevakning.
- Stärka kommunikationen riktad till civilsamhället för att vägledningen ska vara mer tillgänglig och målgruppsanpassad.

5) Näringsliv och sysselsättning

Stadsdelsnämnden har ett näringslivsråd knutet till sig. Rådet följer aktivt stadsdelsområdets näringslivsutveckling och nämndens näringslivsarbete förankras hos rådet. Stadsdelsområdet har olika karaktär inom näringslivsområdet och därför utgår näringslivsarbetet utifrån fem så kallade kluster: Spånga, Lunda, Kista, Akalla och Tensta-Rinkeby-Hjulsta-Husby.

Arbetslösheten i Järva uppgår i december 2023 till 5,4 procent. En särskild utmaning är den fortsatt låga förvärvsintensiteten bland kvinnor. Utifrån detta ser nämnden fortsatta behov av att stärka arbetet för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden. Ett annat utvecklingsområde är att arbeta för att inkludera fler målgrupper som har kontakt med socialtjänstens olika insatser och skapa vägar för att dessa kan nå reguljär arbetsmarknad.

Andelen unga som varken studerar eller arbetar mellan 16-29 år (UVAS) bedöms fortsatt vara hög i vissa stadsdelsområden.

Nämnden bedömer utifrån ovanstående att det fortsatt är viktigt med samverkansinsatser mellan stadsdelsnämnden, arbetsmarknadsförvaltningen och övriga fackförvaltningar för att möjliggöra för fler att bli inkluderade i arbetslivet.

Ferieuppdraget i Järva fortsätter utifrån ovanstående utmaningar att vara ett prioriterat uppdrag. Nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med en social problematik prioriteras särskilt vid feriejobb.

Den höga andelen unga vuxna som tillhör målgrupperna UVAS och KAA nås genom speciellt utformade uppsöksinsatser via nämndens egna verksamheter, genom Framtidens hus och Kompetensverkstan, i nära samverkan med jobbtorg och civilsamhället.

Placeringar av offentligt skyddade anställningar genomförs löpande i samarbete mellan

stadens jobbtorg och arbetsförmedlingen men är få till antalet. Nämnden bedömer att samordningen av uppdraget är en utmaning.

Prioriteringar

- Att marknadsföra stadens stöd till småföretagare är prioriterat liksom att stadens starta eget-stöd ska göras mer känt i stadsdelsområdet. Ett systematiskt samarbete med Stockholm Business Region (SBR) är nödvändigt för att staden ska kunna uppfylla målen inom området.
- Fortsätta prioritera gruppen kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden samt UVAS i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen.
- Utveckla och öka arbetsförberedande insatser genom utökad samverkan med civilsamhället och dra nytta av insatser som finns i samhället som sänker trösklarna till arbete för de som står längst från arbetsmarknaden.
- Fortsätta att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen utveckla arbetet med Järvavärdarna.

Kompetensförsörjning

Framtiden kommer att förutsätta fortsatt utveckling i innovation och av digitala arbetsmetoder och arbetssätt vilket ställer större krav på ledarskap inom förändringsledning och nya kompetenser. Medarbetare behöver få utrymme för kompetens- och utvecklingsmöjligheter för att kunna möta upp utvecklingen. Nämnden ser ett gemensamt behov i samtliga verksamheter att fokusera på att attrahera, behålla och utveckla medarbetare och chefer för att säkra kompetens- och chefsförsörjning. För att kunna attrahera kompetenta medarbetare behöver arbetsgivarvarumärket stärkas.

Kompetensförsörjningen till välfärden är en viktig fråga framöver. Ett viktigt led i det arbetet är goda anställningsvillkor som innefattar att heltid är norm. Goda organisatoriska förutsättningar för chefer behöver säkerställas och görs genom att se över organisationen utifrån stadens riktlinjer för chefsstruktur.

Risk för hot, våld och annan otillåten påverkan i arbetet finns i nämndens verksamheter. Mer fokus behöver ligga på att bygga upp kompetens om systemhotande brottslighet och otillåten påverkan såsom desinformation. Nämndens möjlighet att förebygga systemhotande brottslighet där medarbetare är, eller kan bli involverade behöver utredas och stärkas.

Nämnden ser just nu inga kommande omställningsbehov.

Innovation och digitalisering

Samhället står i ständig förändring utifrån faktorer såsom demografi, lagstiftning och teknikutveckling. Detta innebär nya krav, behov och förväntningar på offentlig service. Stadsdelsnämnden behöver därför kontinuerligt utveckla sin verksamhet och göra saker på annorlunda sätt för att nå andra resultat än befintliga.

Innovationer är inte begränsade till IT-lösningar, men med ett samhälle som genomsyras av IT är innovationer i verksamheter idag ofta sammanflätade med digitaliserade lösningar. Framträdande teknologier som till exempel artificiell intelligens (AI) och sakernas internet (från engelskans Internet of Things, IoT) kommer att vara centrala drivkrafter för innovation framöver. Nya arbetssätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid.

För att skapa förutsättningar för att möta framtidens krav, behov och förväntningar på offentlig service behöver nämnden under planperioden fokusera på att utveckla ett nämndgemensamt systematiskt arbete med innovation och digitalisering. Samordning och samarbete med stadsledningskontoret, förvaltningar och bolag inom staden och andra intressenter inom innovations- och digitaliseringsområdet och också något som nämnden behöver utveckla. I enlighet med Socialnämndens framtagna plan gällande utveckling med stöd av digitalisering behöver även nämnden vara testpilot i olika projekt för att främja digitalisering och innovation.

Omställning av socialtjänst

Den nya socialtjänstlagen planeras träda i kraft 1 juli 2025. Omställningen kommer pågå under ett flertal år. Det innebär en ny riktning för socialtjänstens arbetssätt, mot en socialtjänst som är mer kunskapsbaserad med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser utan biståndsbeslut samt med ökad valfrihet för den enskilde.

Omställningen kan innebära ekonomiska konsekvenser och det blir viktigt att införa digitala lösningar som kan frigöra resurser till socialt arbete och effektivisera arbetet eller lösningar som kan bidra till självständighet behöver stå i fokus i omställningen.

För att lyckas med omställningen till den nya socialtjänstlagen kommer nämnden ta tillvara på medarbetares kompetenser samt se över inarbetade strukturer, arbetssätt och processer med en fortsatt hög kvalitet i verksamheterna.

Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen inleds nu arbetet med god och nära vård utifrån den framtagna handlingsplanen. Utveckling behöver ske inom ett flertal områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Effekterna av förändrade arbetssätt behöver liksom för omställningen utifrån ny socialtjänstlag ha fokus på att förebygga ohälsa samt bibehålla eller förbättra det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Arbetet med god och nära vård kommer att hållas samman med omställning av socialtjänsten för att få till en hållbar och sammanhållen omställning.

Den gemensamma omställning som nu görs behöver prioritera och säkra att de satsningar som görs för att ställa om socialtjänstens och Region Stockholms verksamheter bidrar till att fler nås tidigare av insatser för att undvika mer omfattande insatser längre fram. Här behövs robusta samarbeten på olika nivåer för att identifiera och fånga upp personer i behov av socialtjänstens stöd. Det kunskapsbaserade arbetet behöver stå i centrum.

Beredskap och säkerhetsarbete

Enligt säkerhetspolisens lägesbild 2023/2024 befinner sig Sverige i ett allvarligt säkerhetsläge som sannolikt kommer att bestå under längre tid. Säkerhetsfrågorna omgärdas alltmer av ökade lagkrav på kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Ett antal lagändringar föreslås relaterat till den civila beredskapen som kommer att påverka kommunernas ansvar.

Den tekniska utvecklingen där verksamheter i hela samhället är beroende av IT-baserade informationssystem innebär ökad sårbarhet vid IT-störningar. Som en följd av ökat antal cyberattacker och virus de senaste åren skärps kraven på informationssäkerhet i samhällsviktig verksamhet. Det ställs högre krav på kvalitetssäkrad och effektiv hantering av information inklusive personuppgifter.

Nämnden, likväl som staden som helhet, behöver utveckla anpassade arbetssätt och stärka nämnd- och stadsövergripande strukturer för säkerhetsarbetet för att kunna ha en högre samlad beredskap när samhällsstörningar inträffar. Nämnden följer arbetet med stadens inrättade sektorsorganisation, särskilt i arbetet med försörjningsberedskap och reservkraft där en tydligare samordning och vägledning behövs. Nämnden ser även behov av vägledning kring prioritering av åtgärder då omvärldsläget tillsammans med utvecklingen av risk- och sårbarhetsanalyserna identifierat både fler och mer kostsamma åtgärder. Vidare behöver verksamhetens krishanteringsförmåga öka i högre takt än tidigare.

En god informationshantering är en förutsättning för att säkerställa att stadens service och tjänster är likvärdiga och håller hög kvalitet. För säkerställa stadens samlade informationshantering ser nämnden att behov och krav på hantering rörande strategier, ansvar och dokumentation bör hanteras utifrån en helhetssyn.

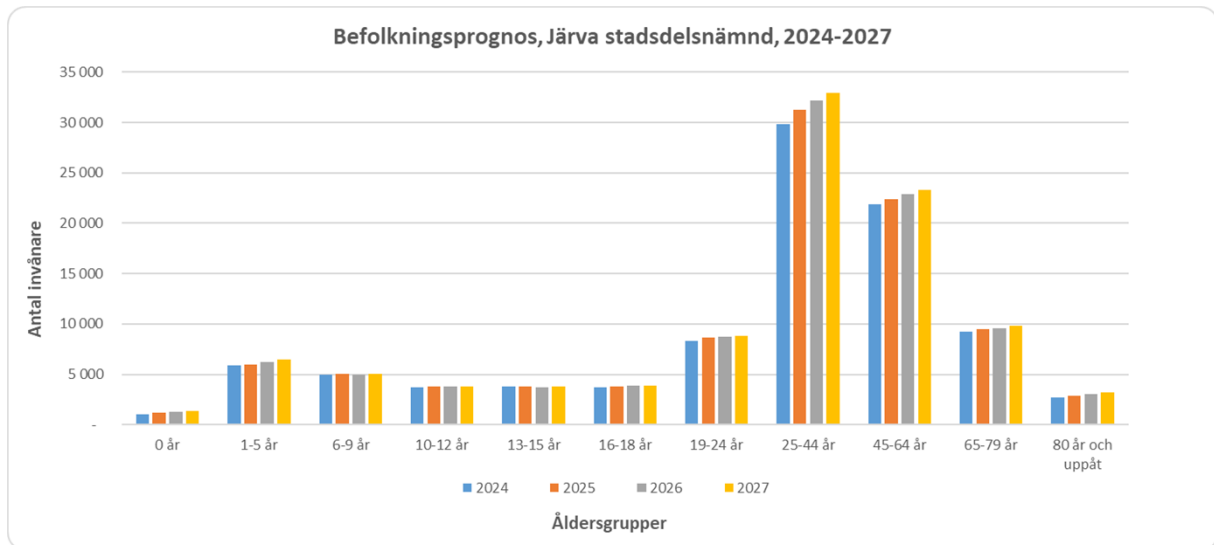
Järva stadsdelsnämnds roll som nod/kontaktpunkt för arbetet med civil beredskap medför ett särskilt ansvar. Det föreligger behov av förtydligande från staden om vad de utpekade noderna har för ansvar i relation till närliggande stadsdelsnämnder utifrån det lokala områdesansvaret.

Stadsdelsnämndernas ansvar för att vid tidpunkter utöver kontorstid ha beredskap att erbjuda krisstöd till befolkningen innebär att organisera personalens arbetstid på ett nytt sätt som är kostnadsdrivande. Att lyckas nå ut med relevant kommunikation till Järvaborna, om bland annat den allmänna tjänsteplikten, under höjd beredskap innebär en utmaning. Kommunikationsansvaret innebär även att bygga gemenskap, motståndskraft och försvarsvilja i stadens organisation och samhället i stort.

För att förebygga, upptäcka och hantera systemhotande välfärdsbrottslighet kommer nämnden att utveckla arbetet med kompetenshöjande insatser och intern kontroll. Detta kommer främst att ske inom upphandling och inköp och handläggning av stöd och bidrag.

Det kommer att innebära ett mer systematiskt arbete med statistikinhämtning och uppföljning.

2 Nämndens verksamhetsområde

Källa: Områdesdatasystem (ODS), Sweco, 2023.

Den prognostiserade befolkningsökningen inom olika åldersgrupper under planperioden påvisar att stadsdelsområdets invånare förväntas öka eller vara oförändrade inom samtliga åldersgrupper. De åldersgrupper som ökar mest är 25-64 år. Även åldersgruppen 1-5 år har en prognosticerad ökning.

2.1 Förskoleverksamhet

Utveckling och omvärld

Järva stadsdelsområde har under flera år haft en trend av minskat barnantal i åldrarna 1–5 år. Under planperioden kommer antalet barn, enligt Swecos befolkningsprognos, öka något för stadsdelsområdet som helhet till följd av den byggnation som planeras i främst Kista och Bromsten.

Enligt senast tillgängliga statistik, december 2022, varierade inskrivningsgraden mellan omkring 82–96 procent i Järvas olika stadsdelar. Inskrivningsgraden är som lägst i områden med störst socioekonomiska utmaningar. I och med arbetet utifrån lagen om *Förskola för fler barn* visar analys att antalet folkbokförda barn i stadsdelsområdet kan antas vara högre än det faktiska antalet som bor i området.

Införande av nya digitala systemstöd för stadens kommunala förskolor fortsätter under planperioden. För att rektor och huvudman än mer ändamålsenligt ska kunna rikta insatser finns behov av att utveckla tydligare metoder och system för uppföljning och utvärdering av det nationella läroplansuppdraget.

Det är en hög andel barn med annat modersmål än svenska i Järvas kommunala förskolor. Rapporter om förskolan visar att det är mycket viktigt att barnens språk stimuleras, särskilt för barn som kommer från socioekonomiskt utsatta förhållanden. Det finns en bred samsyn i forskningen om att förskolan har störst betydelse för barn med svag socioekonomisk

bakgrund. Den gynnsamma utvecklingen syns dels under barnets förskoletid, dels längre fram i livet. En viktig faktor för exempelvis språkutveckling är att barnet vistas regelbundet, helst dagligen, i verksamheten. Det är en hög andel medarbetare med annat modersmål inom Järvas kommunala förskolor. Högst andel medarbetare med annat modersmål än svenska finns i de förskolor där även andelen barn som inte har svenska som modersmål är högst.

Konsekvenser för verksamheten

För att möta upp förändringar i barnantal krävs en fortsatt flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning.

Arbetet med att öka andelen inskrivna barn med ett särskilt fokus på de områden där inskrivningsgraden är lägre fortsätter under planperioden. Uppsökande verksamhet, för att öka inskrivningsgraden, fortsätter i de stadsdelar där inskrivningsgraden är lägre. Arbetet utifrån lagen *Förskola för fler barn* har inte gett resultat i form av ökad inskrivningsgrad. Omvärldsanalys visar att det uppsökande arbetet tar tid, arbetet kräver kontinuitet och god kompetens om verksamhetsområdet.

Nämnden kommer under planperioden att ha ett stort fokus på att utveckla arbetet med tidigt stöd i samverkan samt säkerställa att alla barn får sina behov tillgodosedda inom ramen för förskolans uppdrag. Fokus ligger på förebyggande och hälsofrämjande arbete kring barns lärande, hälsa och utveckling i tillgängliga lärmiljöer samt ökad samverkan internt och externt. Fortsatt fokus på att utveckla medarbetarnas språkkunskaper och språkutvecklande arbetsplatser samt undervisningsutveckling med fokus på generativa områden som exempelvis språk.

Införandet av ett nytt systemstöd för stadens pedagogiska verksamheter kommer ta resurser i anspråk under de kommande åren. Det kommer bland annat innebära kostnader och behov av utbildningsinsatser. Järva förskolor fortsätter att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för att rama in helheten rörande organisering och genomförande av uppdraget i respektive förskoleområde. Vissa delar blir direkt styrande medan andra utgör ramverk och utgångspunkter.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan, och utmaningar i agenda 2030:s hållbarhetsmål om god utbildning för alla prioriterar nämnden följande områden:

- En likvärdig organisering av förskoleområden och stödstrukturer för det systematiska kvalitetsarbetet för den kommunala förskolan inom Järva stadsdelsnämnd.
- Utveckla skolledarskap och säkerställa ledarhandlingar på alla nivåer i organisationen.
- Insatser för att öka inskrivningsgraden i förskolan och främja närvaron med fokus där inskrivningsgraden och närvaron är lägre.
- Utveckla arbetsformer för tidigt stöd i samverkan internt och externt.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utveckling och omvärld

Järva har fortsatt en låg andel barn och unga som deltar i föreningsorganiserad idrott och kultur. Utifrån de analyser som finns att tillgå bedöms några av orsakerna till lågt föreningsdeltagande handla om föräldrars föreningsstillhörighet, stereotypa könsnormer samt begränsad privatekonomi. I detta ljus bedömer nämnden att det nationella fritidskortet som ska införas för att subventionera fritidsaktiviteter för barn och unga mellan 8-16 år i socioekonomisk utsatthet kan stärka delaktigheten framöver. Införandet av fritidskortet har försenats och förväntas enligt nuvarande plan att ske 2025

Genom de digitaliseringsförändringar som genomförts inom staden bedöms behovet av det personliga mötet på medborgarkontoren ha ökat. Flera invånare bedöms inte ha tillräcklig digital- och språklig kompetens för att kunna hantera e-tjänsterna. Personalens stödinsatser har delvis rört sig från att vara centrerade kring förståelsen av det svenska språket till att både behandla språkliga- men även det digitala utanförskapet. Nämnden ser fortsatta behov av att anpassa stödet och erbjuda nya tjänster såsom det mobila medborgarkontoret.

Konsekvenser för verksamheten

Stadens ambitioner för parklekarna är ett viktigt utvecklingssteg samtidigt som satsningarna i sig kan bli kostnadsdrivande i form av nya lokaler och ökade personalkostnader. Detta behöver exempelvis tas i beaktande vad gäller den utredning om förutsättningar för en ny parklek i norra Järva som ska genomföras år 2024. Invånarantalet i Bromsten förväntas vidare öka i de lägre åldrarna vilket kommer kräva nya behovsanalyser av fritid för barn och unga.

Samordningsvinster utifrån sammanläggningen förväntas kunna uppstå genom att samverka mellan stadsdelsnämnden samt fackförvaltningar förenklats med kortare kontakt- och beslutsvägar. En fortsatt utveckling av kultursatser som också tar höjd för platsaktiveringar inom Järva bedöms kunna skapa mer aktiva och levande stadsdelsområden som ökar både delaktigheten i kultur och stärker tryggheten.

Ett fortsatt nära samarbete med Järvas samt stadens föreningsliv är viktigt för att möjliggöra lokal förankring och kvalitativa insatser inom fritids- och kulturuppdraget. Nämnden förväntar sig vidare att fler verksamheter och invånare på sikt ska kunna nyttja fritidsbibliotekets utlåningsverksamhet genom pop-up utlåning på olika platser. Detta ökar tillgängligheten samt kan bidra till att öka möjligheten till att pröva olika fritidsaktiviteter och ta enkla steg in i organiserad fritid.

Medarbetare inom parklekar, kultur och fritidsgårdar är en viktig resurs. Arbetet med en jämställd personalgrupp med rätt kompetens är avhängigt för att lyckas med uppdraget. De nya riktlinjerna kring hel- och deltid som blir gällande från och med 1:a juli bedöms kunna få effekter på kvalitet och kostnad under de närmsta åren.

För att motverka det digitala utanförskapet bedömer nämnden att kostnadsökningar kan uppstå för medborgarservice genom ökade kompetensinsatser för både invånare och personal. Nämnden bedömer samtidigt att en eventuell resursförstärkning inom området för artificiell intelligens (AI) har potential att effektivisera och förbättra det personliga stödet på ett stort

antal områden såsom översättning, skrivstöd, dygnet runt service för att nämna några områden.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst, I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med, En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, och Agenda 2030 hållbarhetsmål om god hälsa och välbefinnande, minska ojämlikheter och uppnå jämställdhet prioriterar nämnden:

- Skapa koordinering och synergieffekter i det samlade erbjudandet av fritid och kultur genom strategiskt och målgruppsorienterad kommunikation via Fokus Järva.
- Kompetenssäkra befintlig personal inom parklek och fritidsgårdar inom exempelvis fritidspedagogik, hbtqi samt öka specialistkompetenserna inom verksamheter riktad mot 16-19 år.
- Arbeta tidigt med att erbjuda organiserad och vuxenledda aktiviteter för barn och unga med särskilt fokus på 10-12 åringar via parklekar och fritidsgårdar.
- Medborgaservice ser över hur AI kan effektivisera och förbättra servicen för medborgare.

2.3 Äldreomsorg

Utveckling och omvärld

Den psykiska ohälsan bland äldre ökar och ställer förändrade krav både på nämndens utförarverksamheter samt inom beställarenheten. Ökad kompetens inom psykisk ohälsa i kombination med geriatrik krävs inom samtliga verksamheter.

Ett ökat behov av boendestöd och hemtjänst i kombination förutspås, vilket kräver utveckling av arbetssätt inom dessa verksamheter. Även en nära samverkan med regionen kommer att krävas i allt högre utsträckning utifrån en ökad mängd ärenden av komplex karaktär. Ett framtida behov bedöms utifrån regionens boendeplan vara profilboende med psykogeriatrisk inriktning.

Det uppsökande arbetet behöver fortsätta utvecklas för att nå äldre i behov av information om kommunens verksamheter samt för motivationsarbete. Alla verksamheter inom äldreomsorgen behöver kontinuerligt följa den utveckling som sker inom välfärdsteknik och utifrån detta implementera nya arbetssätt.

Konsekvenser för verksamheten

En välfungerande samverkan och korrekt informationsöverföring är en förutsättning för det tvärprofessionella arbetet som bedrivs inom äldreomsorgen. Säkerställande av journalsystem för dokumentation enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen utifrån gällande lagstiftningar men med ett fokus på användarvänlighet för att spara på medarbetarnas arbetstid behöver ske snarast. Vid upphandling av system behöver möjlighet att enkelt ta fram statistikuppgifter säkerställas utifrån de allt tydligare kraven på uppföljning och systematisering i verksamheterna. Arbetstiden i utförarverksamheterna behöver i högre

utsträckning läggas på arbetet med de äldre och för att så ska kunna ske behövs bättre digitala system.

Den utveckling som pågår av arbetsmetoder, teknik och digitalisering samt höjda krav på dokumentation inom äldreomsorgen innebär fortsatta kostnader i form av utbildningssatsningar samt inköp av tekniska produkter och i viss mån tjänster såsom exempelvis licenser.

Omsorgspersonalen möter en allt komplexare målgrupp där olika former av samsjuklighet är vanligt. Att kompetensutveckla medarbetare och höja kompetensnivån behöver fortsätta under kommande år som ett sätt att attrahera medarbetare och samtidigt säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst.

Prioriteringar

- Förebygga ofrivillig social isolering och främja god fysisk samt psykisk hälsa genom uppsökande arbete och att erbjuda en variation av aktiviteter för äldre.
- Säkerställa och fortlöpande utveckla rutiner, samverkansformer samt uppföljningar för insatserna hemtjänst, boendestöd och personlig assistans när de utförs hos äldre, i syfte att säkerställa en god kvalitet av den enskildes insats och undvika att nämnden utsätts för välfärdsbedrägerier.
- Samverka med primärvård och primärvårdsrehabilitering kring äldres hälsa och välmående samt med slutenvården för en trygg och säker hemgång efter sjukhusvistelse.
- Utveckla teamarbetet inkluderande olika personalgrupper, inom nämndens boenden i egen regi för att säkerställa en god, nära och personcentrerad vård och omsorg. Detta bidrar även till en ökad trygghet för de äldre och deras anhöriga.
- Effektivisera utförarverksamheterna genom välfärdsteknik och digitala lösningar som ett sätt att kvalitetssäkra de äldres insatser.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utveckling och omvärld

Nämnden ser behov av fler bostäder för personer med funktionsnedsättning som har komplexa behov så som exempelvis utåtagerande beteende. Flera planerade nybyggnadsprojekt av bostäder för målgruppen är försenade. Det finns även behov av nya lokaler för befintliga gruppboendestäder på grund av förändrade normer för boendestandard samt planerade renoveringar. Kraftigt ökade kostnader vid nybyggnation eller renovering av lokaler för verksamheterna innebär ekonomiska utmaningar inom verksamhetsområdet.

Daglig verksamhet utvecklas för att attrahera nya deltagare och kunna ge stöd för deltagare att närma sig den öppna arbetsmarknaden. Med lågkonjunktur finns en risk att möjligheterna för målgruppen på den öppna arbetsmarknaden minskar. Fler personer riskerar att hänvisas till insatsen daglig verksamhet. Kostnadsökningarna för bland annat lokaler och personal, i relation till de låga påslagen i ersättningar för deltagare inom daglig verksamhet kan komma

att påverka verksamheten. Att i ökad utsträckning arbeta för att deltagare ska närma sig den öppna arbetsmarknaden kräver individuellt stöd i högre grad och är därmed mer personalkrävande än att arbeta med grupper. Detta sammantaget innebär ekonomiska konsekvenser för daglig verksamhet vilket behöver kompenseras för att kunna utföra uppdraget.

Konsekvenser för verksamheten

Bristen på bostäder leder till kostsamma placeringar i verksamheter som inte är upphandlade enligt LOV. Nämnden ser ett behov av preventiva insatser för målgruppen, i syfte att förebygga ohälsa hos de enskilda. Det uppsökande arbetet och informationsspridning behöver ske på olika sätt för att personer i behov av insatser samt deras anhöriga, ska ha kännedom om vad som erbjuds för personer med funktionsnedsättning i staden.

Jämställdhet

Det finns skillnader mellan män och kvinnor i fråga om upplevelsen av diskriminering och bemötande. Nämnden behöver utveckla och stärka analysförmågan när det gäller olika underlag så som brukarundersökningar och uppföljningar på individnivå för att kunna upptäcka och motverka osakliga skillnader mellan könen i utredning och utförande av insatser.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst, I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med, En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, och Agenda 2030 hållbarhetsmål om god hälsa och välbefinnande, minska ojämlikheter och uppnå jämställdhet prioriterar nämnden:

- Utveckla nya arbetssätt och möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att få praktik eller arbete på den öppna arbetsmarknaden.
- Utbyggnad av bostäder med särskild service för att tillgodose nuvarande och framtida behov bland annat för personer med utåtagerande beteende samt yngre med demenssjukdom.
- Säkerställa och fortlöpande utveckla rutiner, samverkansformer samt uppföljningar för insatserna hemtjänst, boendestöd och personlig assistans för personer med funktionsnedsättning, i syfte att säkerställa en god kvalitet av den enskildes insats och undvika att nämnden utsätts för välfärdsbedrägerier.
- Utveckla användandet av välfärdsteknik i samtliga verksamheter.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Utveckling och omvärld

Övergripande

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur som förväntas bestå några år framöver. Därmed finns det risk att fler personer drabbas av social och ekonomisk utsatthet.

Den nya socialtjänstlagen planeras träda i kraft 1 juli 2025. Omställningen kommer pågå

under ett flertal år. Det innebär en ny riktning för socialtjänstens arbetssätt, mot en socialtjänst som är mer kunskapsbaserad med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser utan biståndsbeslut samt med ökad valfrihet för den enskilde. Nuvarande sociala system och uppföljning ger inte samlad kunskap om vilka av socialtjänstens insatser som ger bäst effekt för invånarna.

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten har pågått under ett antal år med omfattande ryktesspridning om socialtjänsten. En utmaning är att öka tilliten till socialtjänsten så att fler har kunskap om vilket stöd och insatser som erbjuds samt att fler vågar söka hjälp och anmäla oro för barn.

Samverkan mellan socialtjänst och regionen är en utmaning för att nå socialtjänstens mål om helhetssyn och samhandling i arbetet med komplexa ärenden som missbruk och psykisk ohälsa.

En utmaning i samverkan med interna och externa aktörer är att tydliggöra gemensamma ansvarsområden i det brottsförebyggande arbetet. En annan utmaning är att tidigt identifiera unga under 15 år som riskerar att dras in i kriminalitet. Införandet av en ordning med ungdomskriminalitetsnämnder utreds.

Kompetensförsörjning och personalomsättning inom socialtjänsten är en utmaning, det vill säga både att attrahera och behålla kompetent personal. Inte minst i takt med förändrade krav och ökad digitalisering. Socionomexamen ses över i syfte att säkerställa att studenterna får den kunskap och förmåga som krävs för att förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Samtidigt ser socialtjänsten fortsatt ett behov av att överbrygga glappet mellan teori och praktik.

Chefer och medarbetare i synnerhet nyutexaminerade socionomer kan ha svårt att identifiera välfärdsbrott. Det finns risk för otillåten påverkan samt hot och våld som kan komma att påverka medarbetares yrkesutövning.

Barn och ungas skolgång samt stöd och insatser

Den psykiska ohälsan ökar bland unga och kan leda till försämrade skolprestationer samt problematisk skolfrånvaro och skolavhopp. En utmaning är att säkerställa att barn och unga placerade inom samhällsvården klarar grundskolan och gymnasieutbildningen med fullständiga betyg.

Nämnden arbetar intensivt för att erbjuda en trygg samhällsvård. Statens institutionsstyrelse har under en tid haft bekymmer med att anvisa plats för ungdomar som akut behöver särskilt noggrann tillsyn.

Personer med riskbruk och beroende behöver samordnade insatser

Nämnden prognostiserar att antalet anmälningar enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall fortsätter att öka även kommande år. Nämnden ser att bekymmer med missbruk och psykisk ohälsa sprider sig allt längre ner i åldrarna. Detta medför ett ökat behov av samverkan mellan olika samhällsaktörer och en ökad frekvens av samordnad individuell plan. Enligt samsjuklighetsutredningens förslag Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93) ska all vård och behandling inklusive handläggning av lagen om vård av missbrukare

i vissa fall övergå till regionen.

Socialpsykiatri

Antalet personer i olika åldrar med behov av boendestöd förväntas öka. Antalet yngre personer med psykisk ohälsa med komplexa problem i form av olika typer av bostadsproblem, missbruk samt frivillig eller ofrivillig social isolering i kombination med avsaknad av sysselsättning ökar. Lågkonjunkturen kan bidra till att fler personer bli hemmasittande då det blir svårare att stanna på öppna arbetsmarknaden. Fler riskerar att bli isolerade med försämrat mående utan inkomst. En grupp som märks tydligt inom anhörigstödet är vuxna hemmasittande barn i varierande åldrar. Samverkan med regionen måste förbättras vilket påverkar klienterna negativt när de slussas runt mellan kommun och region. För att möta den nya målgruppen kan digitala boendestödsbesök som ett komplement till ordinära besök av boendestöd vara framgångsrikt.

En utmaning blir att kunna tillgodose behovet av boende för den yngre målgruppen inom socialpsykiatri. I väntan på lämplig boendeform riskerar den enskilde att placeras i en mindre lämplig boendeform där denne inte får rätt stöd vilket kan ha negativ påverkan för den psykiska hälsan. Samtidigt är många av dem som bor i socialpsykiatrins gruppboende äldre personer som varit aktuella inom socialpsykiatrin sedan psykiatireformen genomfördes. Detta ställer idag förändrade krav på verksamheten i form av kunskaper inom geriatrik. Det kräver även ökad nivå av fysisk tillgänglighet av både gemensamhetslokaler och de enskildas lägenheter.

Nyanlända

Under de senaste två åren har nämnden sett hur antalet nyanlända som sökt stöd via medborgarservice minskat. Nyanlända och utrikesfödda kvinnor är dock fortsatt särskilt prioriterade inom medborgarservice och erbjuds bland annat direktstöd i att hitta arbete via Jobbtorg som fysiskt finns på plats vid vissa tider. Antalet bostadsvägledningmöten har minskat mellan år 2022 och 2023 men drop-in tider bokas snabbt upp på samtliga medborgarkontor. Samarbetet med SHIS Bostäder har stärks under senaste åren genom särskilda insatser och samverkansmöten. Stödinsatser till nyanlända bedöms överlag ha förbättrats under år 2023 genom projektet *pedagogisk kapacitetsutveckling*.

Hemlöshet

Nämnden ser fortsatt en betydande utmaning i den svåra bostadssituationen i staden. Det råder brist på bostäder, trångboddheten är utbredd samt de höga kraven för att kvalificera sig på den ordinarie bostadsmarknaden skapar svårigheter särskilt för socialtjänstens målgrupper. Nämnden har viss möjlighet att bevilja insatser för särskilt utsatta personer, barnfamiljer samt våldsutsatta, som befinner sig i hemlöshet. Utmaningen blir att personer till följd av den svåra bostadssituationen inte kan erhålla ett långsiktigt boende på den reguljära bostadsmarknaden efter insatstiden. En befarad långvarig lågkonjunktur kan leda till fler personer med hyresskulder.

Ökad kunskap om våld och behov av stöd och skydd för våldsutsatta

Invånare i stadsdelsområdet är i behov av ökade kunskaper och förståelse för vad våld är och innebär inklusive hedersrelaterat våld och dess skadeverkningar. En utmaning är att lyckas identifiera våldsutsatta individer i behov av stöd/insats i ett tidigt skede, det vill säga både

tidig upptäckt och tidiga insatser. Ytterligare en utmaning är att nå våldsutövare för att motivera dem till förändring vilket innebär att ta emot insatser för att våldsutövandet ska upphöra.

Konsekvenser för verksamheten

Utifrån lågkonjunktur och sämre ekonomi förväntas fler invånare behöva ta del av socialtjänstens insatser, vilket förväntas leda till behov av ökade personella och ekonomiska resurser för nämnden. Komplexa ärenden ställer högre krav på systematiska samverkansstrukturer och kunskap om dessa hos medarbetarna.

Införandet av nya socialtjänstlagen innebär en omställning av socialtjänsten. Detta kommer att kräva vidareutveckling och innovation av tjänster och arbetssätt, ökade behov av kompetensutveckling av personal samt ny organisering av socialtjänstens verksamheter. De medel staten kommer att tillskjuta förväntas dock inte täcka behoven.

Bristen på tilltro hos invånarna gör att det blir ännu svårare för socialtjänsten att bygga goda relationer med alla målgrupper som nämnden redan sedan tidigare har haft svårt att nå. Utan samverkan och relationsskapande aktiviteter med exempelvis civilsamhället riskerar tilliten att försämrans ytterligare. Följden blir att insatser inte kan ges i tid.

Om förslagen om ungdomskriminalitetsnämnder genomförs kommer det få påverkan på socialtjänstens arbete och uppdrag. Fler aktörer ska genom samordnade insatser förebygga, motverka och hindra fortsatt kriminalitet. Det är idag svårt att överblicka hur alla pågående utredningar kopplat till barn och unga i kriminalitet kommer att påverka socialtjänstens arbete framåt. Det utökade brottsförebyggande ansvaret kan bli kostnadsdrivande beroende på hur staten finansierar de olika lagförslagen.

Brister i digitala system försvårar socialtjänstens möjligheter att få kunskap om insatsernas effekt, vilket riskerar att arbetet inte i tillräcklig utsträckning bedrivs evidensbaserat.

För att uppnå personalkontinuitet behöver effektiva arbetssätt som använder handläggarnas kompetens på bästa sätt utvecklas inom socialtjänsten.

Det finns risk att hot och våld samt otillåten påverkan leder till brister i rättssäkerheten.

Om ungdomar som berörs av det farliga våldet, exempelvis är inblandade i grov gängkriminalitet, inte får plats på Statens institutionsstyrelse finns risk att det allvarliga våldet fortgår.

Familjeplikter och kyskhetsnormer begränsar skolgång och möjligheter till högre utbildning för flickor och kvinnor som lever i hederskontexter. Utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck kan försvåra etableringen i arbetslivet och i samhället i stort.

Nämndens ökade inflöde av meddelanden om hyresskulder från hyresvärdar ökar behovet av stöd. Detta medför högre arbetsbelastning och ökade kostnader, både för reglering av hyresskulder samt för placering av personer som blir hemlösa i tillfälliga boendelösningar.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst, I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med, Tryggheten

ska öka genom förebyggande insatser och Agenda 2030 hållbarhetsmål om god hälsa och välbefinnande, minska ojämlikheter och uppnå jämställdhet prioriterar nämnden:

Övergripande

- Anpassa socialtjänstens verksamhet till ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen, med fokus på en evidensbaserad socialtjänst, en så kallad första och andra linjens socialtjänst.
- Prioritera uppföljning och analys av verksamheternas resultat för att säkerställa effekt av insatserna för att barn och vuxna får det stöd de behöver.
- Systematiskt arbete med samverkan, både internt och externt, främst i ärende med komplexa behov.
- Säkerställa en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten.
- Vidareutveckla arbetet med frågor som rör välfärdsbrott, desinformation, hot, säkerhet och otillåten påverkan för medarbetare och chefer inom socialtjänsten.

Barn och unga

- Fortsätta utveckla tidiga insatser i syfte att motverka återaktualisering i socialtjänsten på kort och lång sikt.
- Fortsätta att implementera och utveckla projektet skolsamordnare för att säkerställa att barn och unga placerade inom samhällsvården får ökad närvaro och klarar målen i grundskolan och gymnasieutbildningen med fullständiga betyg.
- Utveckla arbetssätt för tidig upptäckt av destruktivt beteende samt fortsätta utveckla sociala insatsgruppen för unga med fokus på målgruppen 12-15 år.

Missbruk och beroende

- Samverkan med regionen ska öka med fokus på unga vuxna med psykisk ohälsa och missbruk.
- Samverka med regionen för en smidig övergång om lagförslaget gällande att all vård och behandling inklusive handläggning av lagen om vård av missbrukare övergår till regionen.

Socialpsykiatri

- Utveckla samverkan i det uppsökande arbetet gällande personer som misstänks lida av psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning.
- Uppsökande och motiverande arbete för unga med psykisk funktionsnedsättning med svag förankring på arbetsmarknaden som riskerar att bli hemmasittare.

Nyanlända

- Fortsätt stärka bostadsvägledningen samt vägen mot egenförsörjning, särskilt för nyanlända och kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden via medborgarservice

Hemlöshet

- Fortsätta vidareutveckla arbetssättet med individuellt anpassad bostadsvägledning i syfte att möjliggöra att fler tar sig vidare till långvariga boende med fokus på boendeinsatser via nämnden.
- Samverkan med SHIS vidareutvecklas med fokus på att möjliggöra att fler kan ta del av SHIS med särskilt fokus på barnfamiljer och våldsutsatta samt att utveckla gemensamma arbetssätt i syfte att personer snabbare kommer ut i ett långvarigt boende.
- Långsiktiga boendelösningar prioriteras framför akuta boendeplaceringar.

Våld i nära relation inklusive hedersrelaterat våld

- Genomföra lärdomar från projektet *I Järva pratar vi om våld* och från övriga projekt.
- Socialtjänsten arbetar för att upptäcka och erbjuda stöd till våldsutsatta och våldsutövare.

Jämställdhet

Sociala insatsgrupper för unga och vuxna

Nämnden ser det som angeläget att öka andelen flickor och kvinnor som tar del av sociala insatsgruppen för unga samt för vuxna. Flickor/kvinnor definieras inte alltid som att de har en kriminell livsstil trots att de har det. Nämnden ska intensifiera samverkan med polisen omkring flickor/kvinnor som är misstänkta för brott och/eller befinner sig i kriminella miljöer.

Hemlöshet

Fler män än kvinnor är hemlösa i stadsdelen. I dagsläget finns det särskilda insatser för olika målgrupper som befinner sig i eller som riskerar att hamna i akut hemlöshet, dock inte för män. För att möjliggöra att antal män i hemlöshet minskar samt ges förutsättningar att erhålla ett långsiktigt boende behöver specifika insatser för män tas fram.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utveckling och omvärld

Stadsdelsnämnden har fått budgetuppdraget att överta driften av stadsmiljö i egen regi. Denna nya verksamhet förväntas vara hållbar, utrustad och fungerande utifrån de höga krav som finns på välskött stadsmiljö. Den ska även verka för trygghet och kunna vara en verksamhet där personer i arbetsmarknadsåtgärder, samt ferieungdomar kan få en meningsfull sysselsättning. Detta i enlighet med klimatomställning för att uppnå kommunfullmäktiges mål Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning, Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser och Agenda 2030 hållbarhetsmål om hälsa och välbefinnande, jämställdhet, minskad ojämlikhet, hållbara städer och samhällen samt fredliga och inkluderande samhällen.

Inom perioden kommer nämnden att behöva anpassa sig till förändringar eller ökade krav i lagar, mål och planer för staden liksom ändrade gränssnitt. Beslut om klimatomställning, stadens övergripande trädmål, kommunernas övertagande av återvinningsstationer och krav

på möjlighet att källsortera avfall i stadsmiljön är exempel på dessa. Bekämpning av invasiva växter som tidigare legat på trafikkontoret flyttas nu över på stadsdelarna att hantera. Ett ökat redovisningsansvar på olika typer av avfall till olika myndigheter kommer under perioden.

Under perioden förväntas en förtätning och ökande befolkningsmängd. Enligt Swecos befolkningsprognos kommer cirka 4 500 nya bostäder produceras under perioden 2025-2027 i Järva. Den största ökningen planeras i Bromsten och Kista och omfattar även nya skolor, förskolor, parker och lekplatser. Många av de pågående stadsbyggnadsprojekten innefattar nya dagvattenanläggningar och parkområden. Det bedöms att besökstrycket i stadsdelsområdes parker och naturområden kommer öka till följd av den växande befolkningen. Planeringen av hur parker och grönområden ska utvecklas utgår från parkplanen men även i dialog med invånare och med fokus på trygghet, tillgänglighet, rekreation, biologisk mångfald samt inkludering vilket bidrar till Agenda 2030 mål att skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Staden arbetar med Fokus Järva. Det innebär långsiktiga satsningar på förutom stadsutveckling skola, förskola, trygghet, arbetsmarknad, fritid, kultur samt en utvecklad medborgarservice som ska bidra till att stärka förtroendet i området.

Konsekvenser för verksamheten

Ett omfattande planeringsarbete för att skapa en organisation, kartlägga upphandlingsbehov, identifiera en lämplig lokal och utrusta denna pågår för att i Järva kunna starta drift i egen regi. Detta kommer innebära stora investeringsbehov, dels avseende inköp av maskiner och utrustning men även kompetensutveckling och rekryteringar. I denna uppstart kommer hjälp med främst rekrytering, upphandling och finansiering behövas. Ett stort behov av samordning och samarbete mellan stadsdelsnämnder med liknande uppdrag finns också.

De ändringar och ökade krav i lagar, mål och planer för staden liksom ändrade gränssnitt medför betydande ökning av kostnader för drift av stadsmiljö. Klimatomställning har påverkan på utrustning och arbetsmetoder av den planerade driften i egen regi liksom på fordonsflottan. Ansvarsflyttning av invasiva växter kommer att ge möjlighet till snabbare åtgärd men ökade kostnader.

Stadens övergripande trädmål som innebär att två träd ska ersätta varje nedtaget träd innebär en fördubbling av kostnaden men utmaning ligger främst i att hitta lämpliga platser att placera träden. Ledningar i mark samt mark som undantas från möjliga planteringar av exploateringsnämndens planer för ytterligare förtätning bidrar till svårigheterna. Kommunernas övertagande av återvinningsstationer samt kraven på möjlighet att källsortera avfall i stadsmiljön innebär nya arbetssätt och behov av ny utrustning och kunskap även för stadsdelarna med följande ökade kostnader.

Vid förtätning och ökande befolkningsmängd anläggs nya parker och dagvattenanläggningar. När dessa går över i nämndens drift behövs ekonomiska resurser för ökade insatser kopplat till drift, underhåll, investeringar och information.

Fokus Järva gör det lättare att få gehör för vissa investeringar men även ett större tryck på att göra hållbara sådana. Trygghetsinvesteringar i stadsmiljö kommer att behöva utvecklas och effekterna analyseras för att kunna använda de medel som beviljas på bästa sätt. Ett

orosmoment är dock att stadens beslut om investeringspengar från 2015 bara sträcker sig till 2024.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning, Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser och Agenda 2030 hållbarhetsmål om hälsa och välbefinnande, jämställdhet, minskad ojämlikhet, hållbara städer och samhällen samt fredliga och inkluderande samhällen och att skapa säkra och inkluderande grönområden för alla prioriterar nämnden följande:

- Drift i egen regi, där arbetssätt, utrustning och organisation byggs upp för att möta kraven och för att kunna uppnå de fördelar som är målsättningen att den egna regin ska kunna uppnå snabba beslutsvägar, nytänkande och verksamhetsutveckling.
- Investeringar i trygghet- och klimatinvesteringar.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Utveckling och omvärld

Arbetsmarknaden försvagas och arbetslösheten i stadsdelsområdet är högre än i staden i stort. Trots detta har antalet hushåll med ekonomiskt bistånd konsekvent minskat de senaste tre åren, Analysen som Arbetsförmedlingen har gjort är att den höga andelen långtidsarbetslösa kommer att öka ännu mer. I stadsdelsområdet så har drygt 80 procent av aktuella hushåll haft ekonomiskt bistånd under minst tolv månader. Andra faktorer som nämnden ser kan öka behovet av ekonomiskt bistånd är prognosen om befolkningsökning om 10 300 personer till 2027 samt ökade omkostnader. Vidare så har riksnormens samtliga poster för 2023 och 2024 höjts med 8,6 procent respektive 8,7 procent.

Utvecklingen gällande digitalisering av ekonomiskt bistånd har kommit olika långt i landet. Ett antal kommuner har redan automatiserat processen gällande ekonomiskt bistånd för att minska administration och således frigöra resurser och tid för det sociala arbetet och det mänskliga mötet ökar.

Konsekvenser för verksamheten

Nämnden befarar att färre antal personer kommer avslutas till egen försörjning men även att fler personer kommer vara i behov av ekonomiskt bistånd. Vidare bedömer nämnden att behovet av personella och ekonomiska resurser kommer att öka. Detta till följd av ökad andel långtidsarbetslösa, utvecklingen av antalet som blir arbetslösa, uppräknigen av riksnormen samt ökade omkostnader.

Om inte automatiseringen av utbetalning samt handläggning av ekonomiskt bistånd implementeras finns det en risk att nämnden kommer att ha sämre förutsättningar än andra kommuner i rekrytering. Detta till följd av att andra kommuner kan erbjuda ett arbete som har större fokus på socialt arbete och mer kontakt med personer i behov av stöd.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb och Agenda 2030 hållbarhetsmål om avskaffande av fattigdom samt verka för ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män prioriterar nämnden:

- Stärkt samverkan med Arbetsförmedlingen, Jobbtorg och civilsamhället i arbetet med unga vuxna 18-29 år som är en fortsatt prioriterad målgrupp. Nämnden kraftsamlar för att utarbeta en hållbar, effektiv och innovativ arbetsmodell för att stärka möjligheterna för målgruppen att ta aktiv del av samhällslivet inklusive studier och arbete.
- Fortsätta att utveckla och implementera arbetssätt och strukturerad uppföljning för personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd med utgångspunkt i forskning med särskilt fokus på kvinnor.
- Fortsätta satsningar på ökad service och tillgänglighet för invånarna.
- Ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och systematiskt arbeta för att implementera digitala lösningar.

Jämställdhet

Fler kvinnor än män i stadsdelsområdet uppbär ekonomiskt bistånd men är även den största gruppen när det gäller långvarigt bistånd. Personer med sjukskrivning är betydligt mer förekommande bland kvinnor än bland män. Utifrån detta är en prioritering att fortsätta utveckla och implementera arbetssätt och strukturerad uppföljning för klienter med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd för att säkerställa att kvinnors ekonomiska situation förbättras och att de ges möjlighet till långsiktig ekonomisk stabilitet.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Utveckling och omvärld

Arbetslösheten i Järva ökade från 5,0 procent 2022 (december), till 5,4 procent 2023 (december). Ett liknande mönster går att skönja i övriga staden där exempelvis Bromma gått från 1,5 procent arbetslöshet till 2,0 procent och Skärholmen gått från 4,3 procent arbetslöshet till 4,9 procent.

En särskild utmaning är den fortsatt låga förvärvsintensiteten bland kvinnor i särskilda stadsdelsområden. Förvärvsintensiteten bland kvinnor i Tensta uppgick till 56 procent och i Rinkeby till 53 procent, detta i jämförelse med exempelvis Solhem 84 procent och stadens genomsnitt på 79,5 procent (2021). Utifrån detta ser nämnden fortsatta behov av att stärka arbetet för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, till exempel genom att stimulera fler till Komvux yrkesutbildningar som har goda förutsättningar att leda direkt till arbete. Ett annat utvecklingsområde är att arbeta för att inkludera fler målgrupper som har kontakt med socialtjänstens olika insatser och skapa vägar för att dessa kan nå reguljär arbetsmarknad.

Andelen unga som varken studerar eller arbetar mellan 16-29 år (UVAS) bedöms fortsatt vara hög i vissa stadsdelsområden, såsom Tensta cirka 15 procent, Rinkeby cirka 15 procent och Husby cirka 13 procent, detta i jämförelse med stadens genomsnitt på 8 procent (år 2021). Den yngre målgruppen 16-19 år som inte studerar eller arbetar är också högre än stadens

genomsnitt, även här ser nämnden fortsatta utmaningar då gymnasieexamen är en vattendelare mellan de som får och inte får arbete.

Nämnden bedömer utifrån ovanstående att det fortsatt är viktigt med samverkansinsatser mellan stadsdelsnämnden, arbetsmarknadsförvaltningen och övriga fackförvaltningar för att möjliggöra för fler att bli inkluderade i arbetslivet.

Konsekvenser för verksamheten

Ferieuppdraget i Järva fortsätter utifrån ovanstående utmaningar att vara ett prioriterat uppdrag med höga mål där nämnden och fackförvaltningar öppnar upp för att ta emot ett stort antal ungdomar som söker ferietjänst under skolloven. Med stora volymer följer också utmaningar i att skapa kvalitet i de arbetsuppgifter som möjliggörs. Nämnden arbetar internt med frågan men ser också över möjligheterna att tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen ta fram förslag på olika typer av projektuppdrag för att möta behoven av uppdrag som ger kvalitativ arbetslivserfarenhet. Nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med en social problematik prioriteras särskilt vid feriejobb.

Den höga andelen unga vuxna som tillhör målgrupperna UVAS och KAA nås genom speciellt utformade uppsöksinsatser via nämndens egna verksamheter, genom Framtidens hus och Kompetensverkstan, i nära samverkan med jobbtorg och civilsamhället. Kompetensverkstan finns sedan tidigare fysiskt i Tensta och utökade i år med ny verksamhet i Husby, en planering finns för ytterligare etablering i Rinkeby. Verksamheten Framtidens hus utvecklar också tillgängligheten under året genom etablering i Tensta.

Placeringar av offentligt skyddade anställningar genomförs löpande i samarbete mellan stadens jobbtorg och arbetsförmedlingen men är få till antalet. Nämnden bedömer att samordningen av uppdraget är en utmaning då flera stadsdelsnämnder genomför uppdraget på olika sätt. Vidare är arbetsplatserna inom nämnden för få till antalet och de bedöms inte kunna erbjuda de möjligheter till bedömning som eftersträvas. Järvavärdarna är en arbetsmarknadsåtgärd som även har en viktig roll i arbetet med att stärka och utveckla arbetet mot nedskräpning (plockstädning, viss grönyteskötsel) samt även informationsspridning och påverkansarbete

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst, I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med, En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, och Agenda 2030 hållbarhetsmål om god hälsa och välbefinnande, minska ojämlikheter och uppnå jämställdhet prioriterar nämnden:

- Fortsätta metodutveckla arbetet för att nå och stötta gruppen UVAS 16-29 år i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen.
- Fortsätta prioritera gruppen kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen.
- Utveckla och öka arbetsförberedande insatser genom utökad samverkan med civilsamhället och dra nytta av insatser som finns i samhället som sänker trösklarna till

arbete för de som står längst från arbetsmarknaden.

- Fortsätta att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen utveckla arbetet med Järvavårdarna.

2.9 Övrigt

Trygghet

Invånarnas upplevelser av otrygghet är viktiga perspektiv i nämndens arbete för att nå stadens övergripande målsättningar samt hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 som bland annat god hälsa, jämställdhet, minskad ojämlikhet samt en hållbar storstad.

Nämnden ser behov av att staden som helhet behöver följa upp trygghetsaspekter som ger en samlad bild av stadens trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbete. För att kunna bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete behöver jämförelse kunna göras, där det finns uppföljningsbara kvalitetsmått kopplade till trygghetsarbetet. Nämnden önskar fördjupad stadsövergripande samverkan för att utveckla målstyrning, analys och uppföljning.

Utveckling och omvärld

Otrygghet i den offentliga miljön

Enligt 2023 års resultat från stadens medborgarundersökning har den upplevda tryggheten i Järva ökat de senaste två åren. Resultaten ligger dock fortsatt lägre än det totala resultatet för staden som helhet och nämnden når inte kommunfullmäktiges uppsatta årsmål. Det är en högre andel män än kvinnor som upplever sig trygga i utemiljön utifrån ett flertal aspekter i undersökningen. Polisens trygghetsmätning från 2023 visar att rädslan för att utsättas för brott är fortsatt högre i Järva än i övriga staden. Fler Järvabor avstår från vissa aktiviteter och vidtar olika former av säkerhetsåtgärder jämfört med stadens genomsnitt.

Särskilt utsatta områden och otrygghet i boendemiljön

Rinkeby, Tensta, Husby definieras fortfarande som särskilt utsatta områden av polisen. Enligt polisens senaste kartläggning av öppna drogsener i Stockholms län 2024 finns fyra öppna drogsener i Järva. Detta kan jämföras med sju till antalet år 2021.

Kvinnors deltagande i kriminella miljöer

Nämndens egen utredning om flickors och kvinnors inverkan och delaktighet i det grova våldet i den kriminella miljön visar att flickors och kvinnors involvering identifieras i låg utsträckning. Varken sociala insatsgrupper (SIG) eller stadens avhopparverksamhet upplevs vara anpassad efter kvinnors förutsättningar och behov, där det är en låg andel inskrivna kvinnor i SIG samt inga inskrivna flickor i SIG. Hotbilden mot kvinnor är ofta mer komplex vilket medför ett särskilt skyddsbehov för målgruppen. Nämnden saknar ett systematiskt arbetssätt/strukturer för att identifiera målgruppen i ett tidigt skede i syfte att erbjuda och länka till adekvat stöd, hjälp och skydd.

Våldsbejakande extremism

I jämförelse med regionen i övrigt, har stadsdelsområdet en hög koncentration av våldsbejakande extremism. Rekryteringen sker främst genom sociala nätverk och kontakter.

Miljöerna innefattar både män och kvinnor, yngre och äldre.

Konsekvenser för verksamheten

Otrygghet i den offentliga miljön

Upplevd otrygghet i den offentliga miljön kan ha en stor påverkan på människors liv och livskvalitet samt en negativ påverkan på människors fysiska och psykiska hälsa. Upplevd otrygghet kan även skapa hinder för rörelse och deltagande i samhället. På så sätt har den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet en stor betydelse. Den upplevda otryggheten i Järva innebär skillnader i levnadsvillkor utifrån kön, ålder, stadsdelsområde samt stadsdel.

Särskilt utsatta områden och otrygghet i boendemiljön

En betydande konsekvens gällande den kriminella påverkan på lokalsamhället är att det i förlängningen kan leda till en förhöjd risk att en större andel unga utvecklar problembeteenden som kan leda till oönskade händelser som brott och kriminella beteenden.

Kvinnors deltagande i kriminella miljöer

Kunskap om kvinnornas deltagande i kriminella miljöer är bristande i mötet med myndigheter vilket medför att relevanta frågor inte ställs och att kvinnorna mer sällan identifieras. Flickor och kvinnor nås därför inte av samma stöd och service som män och pojkar.

Våldsbejakande extremism

Den högre koncentrationen av våldsbejakande extremism i området innebär en risk att fler Järvabor radikaliseras och rekryteras in i våldsbejakande sammanhang. Detta medför även ökad risk för allvarliga våldsbrott mot individer och grupper. Brottslighet med misstanke om koppling till våldsbejakande extremism förekommer.

Prioriteringar

För att uppnå kommunfullmäktiges mål om att Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser och Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt samt Agenda 2030 hållbarhetsmål om hållbara städer och samhällen, minskad ojämlikhet, jämställdhet och fredliga och inkluderande samhällen prioriterar nämnden följande:

- Utveckla målstyrning, analys och uppföljning av det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet.
- Framtagande av en modell för platssamverkan och trygghetsinventeringar för ökat medborgarinflytande samt för ökad delaktighet för civilsamhället i trygghetsarbetet.
- Utveckla samverkansformer och insatser, inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen, som har mest effekt på att de öppna drogsценerna minskar i Järva.
- Öka kunskapen om kvinnor och flickors delaktighet och roll i det grova våldet i den kriminella miljön.
- Utveckla systematiska arbetssätt för att identifiera målgruppen flickor och kvinnor i

kriminella miljöer.

- För att motverka våldsbejakande extremism stärka samverkan med förskolan och skolorna samt utveckla insatser riktade mot barn, unga och vuxna.
- Kunskapshöjande insatser i syfte att medarbetare ska ha kunskap om de olika våldsbejakande extremistmiljöerna.
- Stärka informationsstrukturen kring våldsbejakande extremism gentemot både medarbetare och invånare.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 3 209,1 mnkr för år 2024. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 27,1 mnkr till år 2025 och till 2026 ökar budgeten med 12,6 mnkr. Plan 2027 är densamma som för år 2025.

I stadsdelsnämnden arbetar cirka 2 110 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 50 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar cirka 600 mnkr. Kostnader för lokaler utgör cirka 110 mnkr. Andelen kostnader för personal respektive lokaler har ökat under de senaste åren och bedöms fortsätta att öka under planperioden.

Konsekvenserna av kriget i Ukraina har medfört att svensk ekonomi utmanats av hög inflation. För att bekämpa inflationen har riksbanken höjt räntan i snabb takt vilket gett minskade marginaler för hushåll och företag. Riksbanken förväntas sänka räntan, men det är osäkert hur fort det kommer gå och hur länge effekterna kvarstår av det nu höga ränteläget. Detta påverkar stadsdelsnämndens ekonomi på flera sätt. Inflationen har medfört ökade direkta kostnader för indexreglerade avtal och det höjda prisbasbeloppet som gjort att staden höjt personalomkostnadsbeloppet, en kostnad som belastar verksamheterna. Investeringsutgifter har också höjts i olika led. Även om konjunkturen vänder under planperioden och inflationen stabiliseras på en lägre nivå har det ökat kostnaderna kraftigt inom många områden. Det är svårt att bedöma pris- och löneökningar för kommande år. Nuvarande inflation om 5,4 procent (januari 2024) kommer troligtvis att gradvis sjunka men har inneburit bestående prisökningar.

De samhällsekonomiska effekterna av lågkonjunkturen beror till viss del på vilka finanspolitiska åtgärder som regeringen kan komma att vidta ytterligare men kan innebära ökad arbetslöshet med ökade kostnader för exempelvis ekonomiskt bistånd som konsekvens.

Framtida förändringar inom socialtjänsten och uppbyggnad av civil beredskap kommer att medföra kostnadsökningar. Finansiering från statligt håll är i dagsläget ej klarlagd.

Stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden innebär en befolkningsökning och bland annat behov av förskolelokaler. Behov finns även av att fortsätta arbetet med att ersätta de förskolelokaler som har tillfälliga bygglov. Detta tillsammans med de behov av lokalisering i stadsdelsområdet som den nya stadsdelsnämnden Järva kan innebära, kommer troligtvis att öka nämndens lokalkostnader framöver.

Järva är utifrån budgetomslutning en av stadens större stadsdelsnämnder. Det medför på sikt stordriftsfördelar och utökade möjligheter att utveckla verksamheternas kvalitet. Under en övergångsperiod kan det dock kvarstå kostnader utifrån tidigare organisation såsom drift av två förvaltningshus och en viss överlappning av funktioner. För att inrymma ökade kostnader behöver arbetet med effektiviseringar fortgå. Digitalisering, förändrade arbetssätt och preventiva insatser behöver fortsätta att utvecklas för att möta ökade kostnader. Andra åtgärder är att öka samarbetet med andra stadsdelsnämnder och samverka med aktörer som skola, socialtjänst, polis och civilsamhälle.

Nämnden kommer att anpassa verksamheter för att möta de demografiska och ekonomiska utmaningar staden står inför. Den prognostiserade befolkningsökningen inom olika åldersgrupper fram till 2032 påvisar att stadsdelsområdets invånare förväntas öka eller vara oförändrade inom samtliga åldersgrupper. De åldersgrupper som ökar mest är 25-64 år. Även åldersgruppen 1-5 år har en prognosticerad ökning. Generellt är det för personer i de yngsta och äldsta åldersgrupperna som nämndens arbete främst bedrivs avseende verksamhet och ekonomi.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget uppgår till 27,1 mnkr för år 2024. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens investeringsbudget att minska till år 2025 med 2,1 mnkr och sen med ytterligare 11,4 mnkr till 2026. Plan 2026 är densamma som för år 2025.

Drift netto, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Nämnd och förvaltningsövergripande administration	104,2	104,2	104,2	104,2
Individ- och familjeomsorg inkl. statsbidrag flyktingmottagande	646,4	644,1	635,9	635,9
Stadsmiljöverksamhet	44,9	44,9	44,9	44,9
Förskoleverksamhet	616,6	616,6	616,6	616,6
Äldreomsorg	671,1	691,4	712,2	712,2
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	609,3	622,3	622,3	622,3
Barn, kultur och fritid	134,3	134,3	134,3	134,3
Arbetsmarknadsåtgärder	40,9	40,9	40,9	40,9
Ekonomiskt bistånd	317,4	313,5	313,5	313,5
Summa	3 185,1	3 212,2	3 224,8	3 224,8
Kapitalkostnader - stadsmiljö	24,0	24,0	24,0	24,0
Totalt	3 209,1	3 236,2	3 248,8	3 248,8

Stadens internränta för 2024 är 2,8 procent och har höjts med 0,6 procentenheter från 2023 (2,2 procent) och med ökade behov av investeringar kommer detta att öka nämndens kapitalkostnader under planperioden. Det medför ökade behov av prioriteringar av stadsdelsnämndens investeringar för planperioden. Särskilt gäller det planerad utbyggnad av verksamhetslokaler.

Investeringar, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Maskiner och inventarier	3,2	3,2	3,2	3,2
Stadsmiljö	23,9	21,8	10,4	10,4
Totalt:	27,1	25	13,6	13,6

3.1 Drift

Förskola

Förskolan har befunnit sig i en trend med fallande barnantal men antalet barn i 1-5 år förväntas öka framöver. Nämnden arbetar aktivt med att öka inskrivningsgraden och följer och analyserar barnantalsprognoser inom verksamheten. Vid behov kommer åtgärder att vidtas för att möta eventuellt minskat barnbehov genom kostnadsbesparingar. Detta sker i sådant fall framförallt via bemanning för en resursanvändning som är effektiv och behovsanpassad.

Införandet av ett nytt systemstöd för stadens pedagogiska verksamheter kommer innebära kostnader och behov av utbildningsinsatser.

Det finns pågående planer för nybyggnadsprojekt i stadsdelsområdet vilket inkluderar förskolor, vilka då kommer att ha högre hyror än det äldre beståndet.

Barn, kultur och fritid

Nämnden bedömer att kostnadsökningar kan uppstå för medborgarservice på grund av ökade kompetensinsatser för både invånare och personal för att motverka det digitala utanförskapet. Resursförstärkning inom området för artificiell intelligens (AI) har dock potential att på sikt effektivisera och förbättra det personliga stödet på ett stort antal områden som exempelvis översättning, skrivstöd och dygnet runt service.

Beroende på framtida driftsformen från och med april 2025 avseende tre fritidsgårdar, egen regi alternativt entreprenad, kan kostnaderna öka.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resurstilldelning baseras på ett antagande om antalet äldreomsorgstagare från befolkningsprognosen. För att verksamhetens finansiering ska säkerställas utifrån det faktiska behovet, och de högre kostnader som nya boenden medför, krävs att stadsövergripande avstämningar genomförs kontinuerligt. Vidare kommer det även framgent vara av vikt att de stimulansmedel som fördelas via andra nämnder delges så tidigt som möjligt då sena beslut leder till ekonomisk osäkerhet och svårplanerad verksamhet.

Kostnader för välfärdsteknik och digitala lösningar som ett sätt att kvalitetssäkra de äldres insatser förväntas också bidra till ökade kostnader.

Framtiden för verksamhetsområdet bedöms kräva kombinerat boendestöd och hemtjänst samt fler komplexa placeringar inom psykiatriskt profilboende. Denna typ av insatser förväntas bli kostnadsdrivande för nämnden.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Befintligt och framtida behov av nya bostäder för personer med komplext stödbehov medför ökade kostnader. Försening av de nya bostäderna skulle även kunna leda till att personer med dessa behov måste erbjudas plats utanför valfrihetssystemet, vilket kan innebära kostnadsökningar.

Nämnden ser en risk för att konjunkturen medför större generellt behov av just daglig verksamhet. Om möjligheterna för målgruppen på den öppna arbetsmarknaden minskar krävs individuellt stöd i högre grad vilket är mer resurskrävande än att arbeta med grupper.

Individ och familjeomsorg inkluderat socialpsykiatri

Utifrån lågkonjunktur och sämre ekonomi förväntas fler invånare behöva ta del av socialtjänstens insatser, vilket förväntas leda till behov av ökade personella och ekonomiska resurser för nämnden. Det finns en risk att antal personer i hemlöshet ökar framöver i takt med inflation och lågkonjunktur vilket medför ökade kostnader för placeringar på tillfälliga boendelösningar.

Placeringar av barn och unga ökar, framför allt SiS-placeringar, vilket medför ökade kostnader. Även brist på familjehem råder som innebär att nämnden är tvungen att köpa externa dyrare familjehem.

Införandet av nya socialtjänstlagen innebär en omställning av socialtjänsten, vilket kommer att kräva vidareutveckling och innovation av tjänster och arbetssätt, ökade behov av kompetensutveckling av personal samt ny organisering av socialtjänstens verksamheter. Den nya socialtjänstlagen kommer därmed initialt öka kostnaderna men kan på längre sikt, vid en gynnsam effekt av insatserna, resultera i minskade kostnader för myndighetsutövningen.

Unga vuxna i åldern 20-29 år med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och/eller beroendeproblematik ökar. Detta beräknas innebära ökade kostnader inom socialpsykiatrin. Ersättningsnivån för målgruppen till utförarna är lägre än den faktiska kostnaden utifrån individernas hjälpbehov vilket innebär att nämnden bär kostnaden.

Stadsmiljö

Knappt 4 500 nya bostäder planeras under perioden 2024-2026 i Järva, men det är osäkert om planerna kommer genomföras. Fler invånare leder till ökad belastning på befintliga parkanläggningar vilket medför ett ökat behov av drift och underhåll av utrustning. Nämnden bedömer att pandemin kan ha lett till en ändring av beteende vilket innebär en fortsatt hög användning av utemiljöer. Nya krav på hantering av nedskräpning och källsortering medför ökade kostnader.

Nämnden har fått ett budgetuppdrag att ta över verksamheten i egen regi vilket planeras för från och med år 2025. Detta kommer innebära stora investeringar av bland annat maskiner och utrustning men även kostnader för lokaler, kompetensutveckling och rekryteringar.

Ekonomiskt bistånd

Antal bidragshushåll har minskat de senaste åren men hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd ökar. Möjligheterna till självförsörjning för stadsdelsområdets invånare kan försämrats då många hushåll befinner sig långt från arbetsmarknaden och bedömningen från arbetsförmedlingen är att den höga andelen långtidsarbetslösa kommer att öka ännu mer. Summa utbetalt ekonomiskt bistånd per individ har ökat och förväntas öka framöver. Bristen på bostäder kvarstår och kan resultera i höga boendekostnader för akutboenden.

Arbetsmarknadsåtgärder

Behovet av arbetsträning och arbetsrehabilitering bedöms vara fortsatt högt de kommande åren. Satsningar på OSA fortsätter och stadsdelsnämnden kommer även erbjuda ungdomar fler feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov. Den planerade utökningen av Kompetensverkstan och Framtidens hus i samarbete med jobbtorg förväntas på sikt bidra till att minska andelen unga i behov av stöd från socialtjänsten, men kan innebära ökade kostnader inom verksamhetsområdet för arbetsmarknad.

3.2 Investeringar

Stadsmiljöinvesteringar i parker och grönområden

Nämnden föreslår, efter samråd med företrädare för trafikkontoret, att investeringsprojekt i blankettsetet inryms i kommunfullmäktiges investeringsram för parker och grönområden 2025-2027. De planerade investeringsprojekten är Tensta skatepark, Nidarosparken, Erikslunds lekplats och Husbyparken.

Trygghetsinvesteringar

Inventering för framtida ansökningar sker löpande. Medel för trygghetsinvesteringar ansöks om och avses färdigställas under samma år, men vid större eller mer komplexa projekt kan det ta längre tid. Systemet för ansökningar och medels beviljande behöver en översyn för att bättre passa projekt som löper över flera år.

Klimatinvesteringar

Inventering för framtida ansökningar sker löpande. Behovet kommer dock att öka under perioden då insatser krävs för att stärka motståndskraften mot extremväder som skyfall.

Maskiner & Inventarier

Nämndens budget för maskiner och inventarier används till inköp av möbler och övriga inventarier. I och med flera nya verksamheter inom nämnden, framför allt parkdrift i egen regi samt nya gruppboendestäder, är behoven stora framöver.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Den 1 juli 2023 lades stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta samman till den nya Järva stadsdelsnämnd. Med anledning av detta skapades en ny organisation som bland annat ansvarar för lokalförsörjningen, lokal och internserviceenheten. Sammanläggningen innebär ett stort arbete med att ta fram nya arbetssätt och även rekrytering av personal. Det saknas också möjlighet till direkta jämförelser med tidigare år.

Järva stadsdelsnämnd ser en kraftig befolkningsutveckling under den första planperioden, med fokus på stadsutvecklingsområdena i Kista, Bromsten och till viss del i Akalla. Både i reella tal och procentuellt är den förväntade ökningen störst i staden. Detta innebär utmaningar inom lokalförsörjningen. Dock finns ett relativt stort överskott av platser inom förskolan i de norra stadsdelarna. Stadsdelsnämnden arbetar därför med att ta fram områdesspecifika planeringsstrategier i syfte att hantera såväl befolkningsökning som överkapacitet. En följd av detta arbete är att nämnden beslutat att inte gå vidare med flera förskoleprojekt i Kista och Akalla.

En stor utmaning som nämnden ser är de kraftigt ökande kostnaderna för nybyggnation av förskolor. Extra utmanande är detta då en mycket stor del av kostnadsökningarna aviseras efter att nämnden fattat genomförandebeslut. Förskolan på Winguists väg i Bromstensstaden har på detta sätt exempelvis fått en ökad hyresnivå från 3,1 mnkr till 7,1 mnkr.

Nämnden konstaterar att behovet av förskolor kommer att kvarstå även om den prognostiserade befolkningsökningen dämpats något jämfört med tidigare år. I Kista och Bromstensstaden kommer nya förskolor att behövas. Det är således en fråga om hur kostnadsökningarna kan hållas nere framledes. En stadsövergripande diskussion kring detta är nödvändig då situationen rimligen bör vara likadan på flera håll.

Ett nytt förvaltningshus planeras stå klart under 2026, vilket syftar till att möjliggöra att den personal som sitter på Borgarfjordsgatan i Kista och på Elinsborgsbacken i Tensta kan sitta samlade. I samband med detta löper avtalet med förvaltningshuset på Borgarfjordsgatan ut och det arbetas för närvarande med att finna alternativa hyresgäster till förvaltningshuset på Elinsborgsbacken. Totalt sett beräknas denna flytt minska hyresnivåerna med omkring 20 mnkr.

4.2 Planeringsförutsättningar

Järva stadsdelsnämnd bildades 1 juli 2023 efter sammanläggning av Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder. Järva stadsdelsnämnd består 2024 av åtta stadsdelar – Akalla, Bromsten, Husby, Kista, Rinkeby, Solhem, Sundby och Tensta – fyra från vardera Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder. Spånga-Tenstas indelning förändrades därtill från 2022 till 2023 och gick från sju till fyra stadsdelar. Med anledning av ovanstående saknas likvärdig statistik att jämföra med över tid.

Sammanläggningen har inneburit ett intensivt arbete med att skapa en gemensam bild av behov och planeringsförutsättningar i Järva stadsdelsnämnd. Det nya stadsdelsområdet är

stort, såväl befolkningsmässigt som rent geografiskt, och har stora demografiska skillnader stadsdelarna emellan.

Samtliga verksamheter inom Järva stadsdelsnämnd arbetar aktivt för en effektiv samordning av lokaler och resursanvändning. För att uppnå ett effektivt nyttjande av nämndens lokaler samverkar alla verksamheter kontinuerligt.

Inom Järva stadsdelsnämnd bor omkring 92 700 personer, en siffra som, enligt Sweco, förväntas växa till knappt 109 000 år 2031. Den större delen av befolkningsökningen tillskrivs de många utbyggnadsprojekten i framför allt Kista och Bromsten. Marknad och omvärldsläge är yttre faktorer som påverkar konjunktur och utbyggnadstakt på ett sätt som är svårt att förutspå.

Befolkningsprognosen, som redovisas nedan, ger inte en exakt bild av det förväntade relevantområdet inom stadsdelsområdet. En genomgång av detta ges i avsnitt 4.6.3.

Planområde	Summa av prognos 2024	Summa av prognos 2025	Summa av prognos 2026	Summa av prognos 2027	Summa av prognos 2028	Summa av prognos 2029	Summa av prognos 2030	Summa av prognos 2031	Summa av prognos 2032
Akalla	572	556	548	533	524	530	535	541	547
Husby	690	673	674	711	741	781	818	866	916
Kista	882	979	1098	1232	1365	1489	1595	1683	1754
Rinkeby	1185	1142	1124	1109	1089	1076	1054	1031	1005
Bromsten	533	689	794	850	886	931	964	996	1015
Solhem	482	493	517	528	534	538	535	539	571
Sundby	342	345	346	345	338	336	331	324	316
Tensta-Hjulsta	1164	1127	1112	1120	1118	1139	1153	1169	1166
Totalsumma	5850	6004	6213	6428	6596	6821	6985	7150	7289

Tabell 1: Antalet barn i åldern 1-5, ur Swecos befolkningsprognos

Behov av förskoleplatser – övergripande analys

Förskoleframskrivningen, som visar det förväntade behovet av förskoleplatser, är för Järvas del uppdelad i åtta delområden enligt följande; Akalla, Husby, Kista, Rinkeby, Bromsten, Solhem, Sundby och Tensta-Hjulsta. I jämförelse med befolkningsprognoserna är detta en viss skillnad då Flysta och Lunda redovisas separat. Dessa siffror är nedan inberäknade under Sundby respektive Solhem.

Planområde	Summa av Framskr. år 2024	Summa av Framskr. år 2025	Summa av Framskr. år 2026	Summa av Framskr. år 2027	Summa av Framskr. år 2028	Summa av Framskr. år 2029	Summa av Framskr. år 2030	Summa av Framskr. år 2031	Summa av Framskr. år 2032
Akalla	536	528	528	525	528	540	551	562	571
Husby	476	466	466	486	504	527	549	576	603
Kista	1 110	1 173	1 259	1 364	1 468	1 572	1 659	1 736	1 798
Rinkeby	787	764	756	749	741	737	727	717	704
Bromsten	376	465	525	558	579	606	626	645	656
Solhem	520	532	552	563	568	574	573	576	597
Sundby	329	346	360	366	368	373	375	374	373
Tensta-Hjulsta	816	795	788	794	794	808	817	827	826
Totalsumma	4 950	5 068	5 235	5 406	5 550	5 737	5 876	6 014	6 128

Tabell 2: Behov av förskoleplatser, ur förskoleframskrivningen

Befolkningsprognosen som SWECO presenterade 2020 utgjorde en markant minskning i elevantalet för åldern 1-5 år över de flesta stadsdelar i hela staden. I prognosen som kom ett år senare var dessa siffror i de flesta fall justerade något uppåt så att minskningen inte blev lika drastisk och tycks stabiliseras enligt förskoleframskrivningen. Senare prognoser har justerats uppåt något, vilket gör att siffrorna närmar sig de värden som fanns före 2020. Det förväntade behovet av förskoleplatser ser enligt senaste prognosen ut att fortsatt öka generellt, förutom i Rinkeby där det ser ut att minska och i Tensta-Hjulsta som först minskar för att därefter återgå till nuvarande nivå. Den kraftigaste ökningen sker i Kista, vilket också drar upp det totala antalet elever i hela stadsdelsområdet, men även Bromsten ökar kraftigt.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Stadsdelsnämndens målsättning är att ett nytt förvaltningshus kommer stå klart under 2026. Detta kommer att innebära en kraftigt sänkt kostnad för administrativa lokaler under förutsättning att nämnden, som planerat, avträder förvaltningshuset på Borgarfjordsgatan i Kista. Förvaltningshuset i på Elinsborgsbacken i Tensta har en längre hyresperiod, men arbete pågår med att finna alternativa hyresgäster till dessa lokaler. Fastigheten i Tensta ägs av Micasa, medan Borgarfjordsgatan är i privat ägo.

Trots detta ser Järva stadsdelsnämnd en kostnadsökning för lokaler under den kommande planeringsperioden. Detta till största delen beror på de kraftigt ökande kostnaderna för nya förskolelokaler. I dagsläget finns endast ett nytt avtal tecknat, en fyraavdelningsförskola på Kista äng, som ger en ökad kostnad på omkring 1.9 mnkr per år från och med 2026. Genomförandebeslut finns för flera nya och större förskolor, bland annat i kvarteret Odde i Kista och i Bromstensstaden, men sedan dessa beslut fattades har kostnaderna och därmed årshyrorna flerdubblats. Stadsdelsnämnden diskuterar med SISAB hur kostnaderna kan hållas nere, men det står klart att de totala kostnaderna för förskolelokaler kommer att öka kraftigt under den kommande planeringsperioden.

Den beräknade hyreskostnadsutvecklingen den kommande tioårsperioden innehåller flera större faktorer som idag är osäkra. Den enda nya, större, tillkommande posten som är i stort sett klar är en nya förskola om fyra avdelningar på Kista Äng. Den kommer årligen att kosta 1,9 mnkr och detta från och med mitten av november 2025.

Det finns ingen fastslagen hyresnivå för det nya förvaltningshuset som förväntas vara klart för inflyttning år 2026. Nämnden har räknat på en schablonkostnad på 2 500 kr/kvm och detta ger en årshyra på 19,8 mnkr. I samband med att nämnden tillträder detta så löper också hyresavtalet för det nuvarande förvaltningshuset (och tillhörande avtal för förråd och parkeringsplatser) på Borgarfjordsgatan i Kista ut och därmed minskar årskostnaderna med cirka 28,6 mnkr. Det är nämndens mål att lokalerna på Elinsborgsbacken i Tensta ska hyras ut till annan verksamhet när nämnden flyttar, men detta är inte klart än. Hyrs lokalerna ut minskar hyreskostnaderna med ytterligare 13,2 mnkr. Totalt sett finns det alltså en möjlighet att kostnaderna för förvaltningshuset minskar med över 20 mnkr från 2027.

Nämnden arbetar parallellt med flera förskoleprojekt. Gemensamt för dem är att kostnaderna ökat mycket kraftigt de senaste två-tre åren. Då dessa processer vanligen tar sin början redan i de inledande planskedena så dröjer det ofta många år innan förskolan väl står på plats. Det har också blivit vanligt förekommande att såväl kostnadsbild som befolkningsprognoserna ändrats sedan genomförandebeslut fattats. Så är fallet i såväl Gullingeplan som Winguists väg och den större förskolan på Kista äng. Detta har lett till att Gullingeplans förskola för tillfället är pausad, medan diskussioner pågår kring Winguists väg. I det senare fallet har den bedömda årshyran nu hamnat på över 7.1 mnkr, vilket är mer än en fördubbling sedan genomförandebeslutet fattades 2021.

För Kista ängs räkning har nämnden fattat beslut att inte gå vidare med projektet. Detta är också en följd av det minskade befolkningsunderlaget och en överkapacitet i stadsdelen.

Gällande den andra förskolan i Bromstensstaden, Skogängsvägen, kan nämnden komma att föreslå att projektet avbryts. Detta som en konsekvens av att befolkningsprognoserna ändrats och antalet barn förväntas vara mindre. Skulle nämnden inte komma i mål med Winguists väg så behövs dock definitivt Skogängsvägen som ett alternativ.

Den pågående kostnadsutvecklingen är bekymmersam då nämnden har flera projekt utöver ovan nämnda på gång. Beslut har fattats att inte gå vidare med sammanlagt tre av de föreslagna förskolorna i Kista och Akalla, men den stora utbyggnaden gör att staden behöver säkra tillgången på platser, så nya förskolor måste tillkomma. Men prisökningarna är så pass kraftiga och frekvent förekommande att det är oerhört svårt att säga var hyresnivåerna landar om ett par år. Att räkna med hyresnivåer på över 10 mnkr för en förskola på 6-8 avdelningar är möjligen ofrånkomligt om den förväntas stå klar om fem år eller mer. De båda förskolorna i kvarteret Odde ska uppföras av Skanska, en friliggande byggnad och en inbyggd i ett flerfamiljshus. Dessa förväntas stå klara 2030 respektive 2031. Att i dagsläget förutsäga vad dessa kommer att kosta är oerhört svårt. Med stor sannolikhet har bygg- och bostadsmarknaden återhämtat sig från dagens situation, men kostnaderna lär fortsätta att öka. Nämnden räknar med att de kommer att kosta 9 respektive 12 mnkr, där den högre kostnaden är för den friliggande byggnaden.

I kvarteret Porkala saknas ännu tidsplan och behovsläget är också oklart. I Akalla är situationen annorlunda jämfört med Kista och beläggningen på förskolorna högre. Om SISAB bygger en friliggande byggnad med fem avdelningar så kan den eventuellt förväntas kosta omkring 10 mnkr i årshyra. Möjlighet finns att istället ta över en tidigare privat verksamhet som hyrt lokaler av SISAB, i anslutande kvarteret Saima. Med största sannolikhet blir en sådan lösning avsevärt billigare.

Under slutet av 2025 avvecklas Harspåret 9, en paviljongbyggnad vars bygglov löper ut. En minskad hyreskostnad på 0,6 mnkr.

4.4 Samverkan

Stadsdelsnämnden har en kontinuerlig samverkan med SISAB, de kommunala bostadsbolagen och Micasa när det gäller lokaler för framför allt förskola och äldreomsorg samt socialtjänst.

Vid inhyrning hos privata fastighetsägare inom nyproduktion så samverkar nämnden med Fastighetskontoret när det är fråga om bostadsrätter. Nämnden ser även ett ökat intresse från de kommunala bolagen och privata fastighetsägare i att samverka i ett mycket tidigt planeringsskede för att säkerställa lokalbehov och inventera gemensamma intressen.

Planer finns också på kommande samverkan med Utbildningsförvaltningen gällande samlokalisering av nya förskole- och skollokaler. Vid behov skulle ett sådant projekt kunna ersätta en friliggande byggnad i Kista äng. Utbildningsförvaltningen ser dock också ett minskande elevunderlag under den kommande planperioden och har signalerat att projekt inom stadsdelsområdet är osäkra.

För alla stadsutvecklingsprojekt och planprojekt samverkar stadsdelsnämnden med Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret för att säkerställa nämndens lokalbehov samt drift av och investeringar i nya parker och grönområden.

Utöver intern samverkan så arbetar nämnden ständigt med privata fastighetsägare för införhyrning i lokaler, liksom med Fastighetskontoret i fråga om inhyrning av LSS-bostäder i bostadsrätter. Under 2023 övergick ansvaret för att driva planeringen för bostäder inom ramen för LSS och SoL över från stadsdelsnämnden till Socialförvaltningen. Därigenom har samarbetet med Socialförvaltningen stärkts.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Sammanläggningen av två stadsdelsnämnder till en har påverkat placeringen av personal både i Kista och Tensta, med en stor del av verksamheterna som samlats i antingen Kista eller i Tensta. Detta arbete genomfördes till största delen under 2023 och majoriteten av verksamheterna är nu på plats. I samband med sammanläggningen initierades också planeringen för ett nytt, gemensamt, förvaltningskontor. Det politiska ställningstagandet är att detta ska placeras vid nuvarande Kämpingeskolan i centrala Tensta. Planering pågår och det kommer att dröja ett par år innan ett nytt förvaltningskontor kan komma att stå klart. Ännu finns ingen fast tidsplan, dock är det sagt att en samlokalisering ska vara klar senast 2026.

I samband med att det nya förvaltningskontoret tas i bruk kommer det nuvarande på Borgarfjordsgatan i Kista att avträdas då hyresavtalet löper ut. Nämnden arbetar med att identifiera alternativa hyresgäster till det nuvarande förvaltningshuset på Elinsborgsbacken i Tensta. För övriga verksamheter pågår endast ett fåtal mindre projekt.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Den 1 juli 2023 lades Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta samman till Järva stadsdelsnämnd. Under andra halvåret 2023 genomförde den nya stadsdelsnämnden etappvis flera omflyttningar för att anpassa sin verksamhet efter de nya förutsättningarna. Det innebar att många enheter omflyttades från förvaltningshuset i Kista till förvaltningshuset i Tensta och tvärtom. I samband med detta har viss anpassning av verksamhetslokalerna genomförts. Verksamheterna kommer att fortsätta vara placerade i både Kista och Tensta till dess att ett nytt förvaltningskontor är klart.

Arbete pågår med standardisering av arbetssätten för den nyskapade enheten för lokal och internservice samt implementering av en strategi för lokalfrågor. Syftet med strategin är att skapa ett enhetligt arbetssätt som hela nämnden är införstådd med och som tydliggör ansvarsfördelningen, såväl inom enheten som mellan enheten och övriga stadsdelsnämnden.

Planering för ett antal kommande lokalförändringar pågår, där det största projektet är det nya förvaltningshuset som beslutats förläggas i nuvarande Kämpingskolan i Tensta.

Utgångspunkten för det nya förvaltningshuset är att enheterna i Järva stadsdelsnämnd i möjligaste mån ska sitta samlade och målsättningen att ett nytt gemensamt förvaltningshus ska stå klart senast 2026.

Järva stadsdelsnämnd har fått i uppdrag att skapa en organisation för skötsel och drift av parkmiljöerna i egen regi. Detta innebär att lokaler behöver tillskapas för såväl personal inom den nya organisationen samt för förvaring och underhåll av maskinparken som egen regi medför. Lokal och internserviceenheten arbetar för närvarande med detta tillsammans med avdelningen för stadsutveckling, medborgarservice och fritid.

Avveckling av lokalerna på Avestagatan i Solhem pågår efter att lokalerna visat sig vara ej funktionella ur ett arbetsmiljöperspektiv. Samtliga verksamheter är evakuerade.

Mindre förändringar kommer att ske inom lokaler för daglig verksamhet i Tensta, där en lokal avvecklas och en annan tillkommer.

Nämnden har för avsikt att, från 2025, tillförhyra lokaler för en ny fritidsgård i Nydalsparken i Tensta. Lokalerna ägs av Fastighetskontoret och har nyttjats av en privat förening tidigare. Anpassning av lokalerna pågår.

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Enligt befolkningsprognosen förväntas befolkningen i Järva stadsdelsområde öka från drygt 93 000 år 2023 till drygt 109 000 år 2032, en ökning med omkring 18 procent på tio år. Den planerade utbyggnationen, i framför allt Kista och Bromsten, saknar motstycke i stadsdelsområdet sedan utbyggnaden av Järvafältet på 1970-talet. Den procentuella ökningen är klart störst i staden och även i reella tal är ökningen den största bland stadsdelsområdena.

Detta ställer ökade krav på kommunala verksamheter över samtliga verksamhetsområden inom stadsdelsnämnden. Det är svårt att säga idag vilka konsekvenser detta får för icke-pedagogiska lokalbehov, men kan komma att innebära att flera verksamheter behöver utöka sina verksamheter.

Det nya förvaltningshuset ska stå klart i före detta Kämpingeskolans lokaler i centrala Tensta år 2026. Hur den befintliga fastigheten ska anpassas till kommunal verksamhet planeras för närvarande. Lokalerna på Borgarfjordsgatan i Kista kommer avträdas i samband med inflytten till det nya förvaltningshuset, medan lokalerna på Elinsborgsbacken i Tensta fortsatt kommer att användas av någon form av kommunal verksamhet. Första linjens socialtjänst kommer fortsatt att finnas närvarande i Kista, i vilken form utreds för närvarande.

Äldre, funktionshindrade och psykisk ohälsa

Verksamheterna bedömer att det finns ett kontinuerligt behov av utökat lokalbestånd för daglig verksamhet enligt LSS. Det finns ett särskilt behov lokaler för enskild daglig verksamhet, det vill säga daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar som inte kan delta i ordinarie verksamhet på grund av särskilda behov. Nämnden bedömer också att det under planperioden finns ett kommande behov av en utökning av lokalbeståndet för sysselsättningsverksamheter enligt SoL. Stadsdelsnämnden lämnade 2023 över ansvaret för projektledning av LSS och SoL- projekt till Socialförvaltningen. Totalt sett antas detta behov öka med tiden och det är viktigt att det ingår i de stadsbyggnadsprojekt där så är tillämpligt.

Individ och familjeomsorg

Endast ett mindre antal projekt pågår rörande IoF. Nämnden har tidigare arbetat med en omflyttning av verksamheter från mindre ändamålsenliga lokaler till anpassade lokaler.

Det finns avvecklingsbeslut på två mindre lokaler i Tensta, men i övrigt pågår inga projekt. När hyresavtalet för förvaltningshuset på Borgarfjordsgatan upphör 2026 kommer behov alltså att finnas för viss individ- och familjeomsorg i Kista. Nämnden utreder för närvarande lämpliga lokaler för ändamålen.

En ny socialtjänstlag väntas träda i kraft i juli 2025. Arbetet med lokaler behöver i samband med detta sannolikt ställa om till nya och förebyggande, tillgängliga, tillitsskapande och kunskapsbaserade arbetssätt både utifrån den nya socialtjänstlagen och för att möta samhällets utmaningar. Lokal och internserviceenheten avser vara med i omställningsarbetet redan från starten för att få kunskap och förståelse för de förändrade verksamhetsbehoven.

Kultur och fritid

Nämnden har tecknat avtal med Fastighetskontoret i syfte att hyra lokaler i en fastighet i Nydalsparken i Tensta. Lokalen, som tidigare använts av en privat förening, kommer i framtiden att fungera som fritidsgård. Det finns planer på etablering av ett Framtidens Hus i Tensta inom lokaler som stadsdelsnämnden redan hyr.

Fritidsverksamheten, inklusive parklekarna, har i övrigt klargjort att de inte ser behov av utveckling inom lokalerna under den kommande perioden.

Park och miljö

De nya lokaler som förväntas behövas för den nya parkdriften antas motsvara minst 2 000 kvm, där såväl personalutrymmen som utrymmen för förvaring och underhåll av fordon och material. Inga konkreta förslag finns dock än så länge. Utredning pågår.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Lokalbehovet från år 2033 är svårt att säga mycket om. Inga projekt finns idag som planeras pågå så långt fram i tiden. Det finns planer på en utbyggnad av området mellan Solvalla och Ulvsundaleden, samt en utveckling av Spångadalen, men kring dessa är ännu mycket osäkert. Dessa planer är oavsett inte lika omfattande som den utveckling som nu pågår.

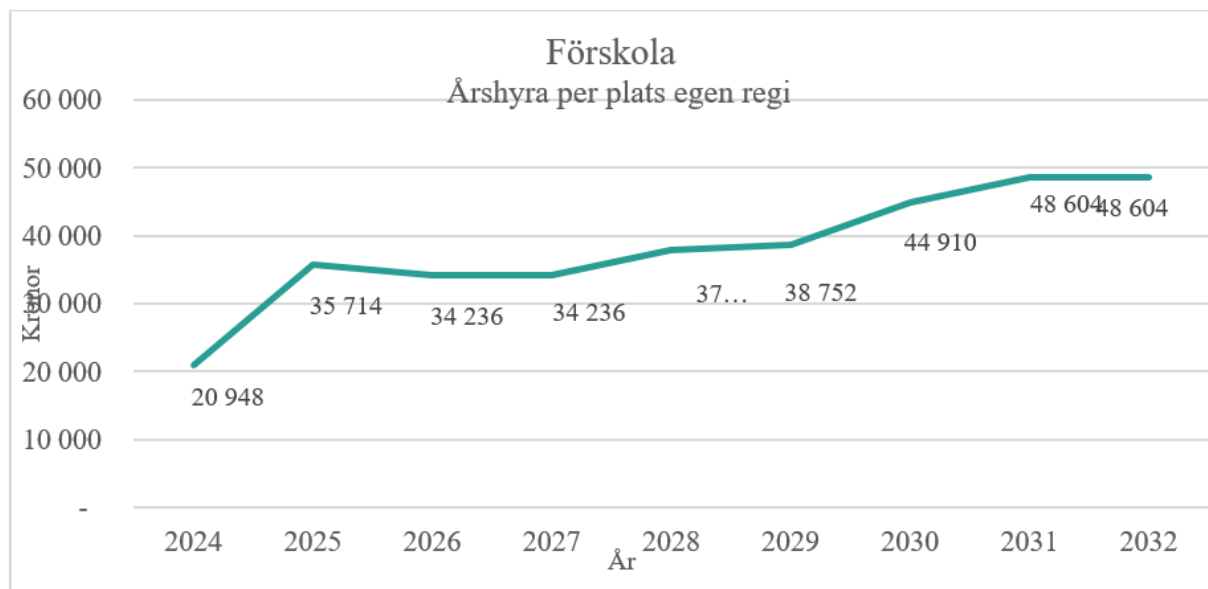
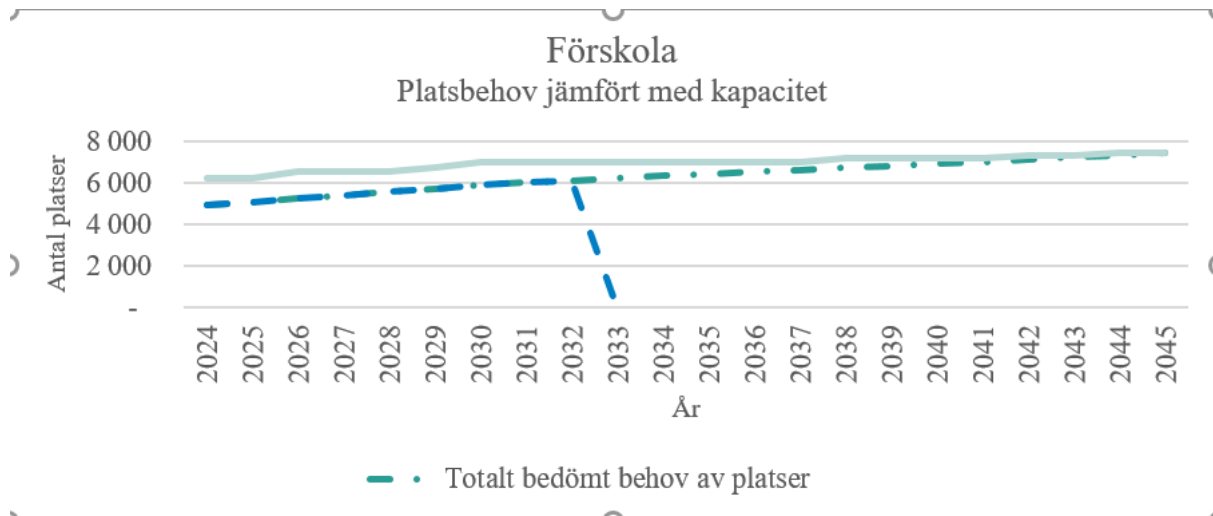
Situationen i Sverige och omvärlden de senaste åren ger en bild av hur utvecklingen kan svänga som en följd av yttre påverkansfaktorer. Såväl pandemi som kring i Europa påverkar bland annat tillgång på råvaror, arbetskraft och driver upp kostnader. Att den svenska ekonomin för närvarande befinner sig i ett mindre gynnsamt läge med bostadspriser som sjunkit och byggaktörer som har finansiella svårigheter påverkar också marknaden kraftigt. Byggtakten har saktat in, med flera mindre lönsamma projekt som endera pausats eller helt lagts i papperskorgen. Sannolikt kommer marknaden att återhämta sig och det är rimligt att anta de flesta projekt som idag planeras blir av i en eller annan form. Men efter 2033 finns idag inga tydliga projekt som stadsdelsnämnden kan planera emot. Befolkningsutvecklingen kan komma att fortsätta vara positiv, men det är rimligt att anta att den inte kommer att hålla samma höga takt som under den första planeringsperioden.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

I dagsläget finns en överkapacitet på antalet platser i förskolan i framför allt Kista och Rinkeby. Stadsdelsnämnden arbetar med åtgärdsförslag för detta. För Kista handlar det framför allt om att avstå från en del av de kommande förskolorna som planeras i samband med stadsdelens utbyggnad. På längre sikt förväntas därmed behov och utbud kunna nå en hållbar nivå. Stadsdelen behöver alltid ha en viss överkapacitet för att kunna möta plötsliga förändringar.

Stadsdelsnämnden ser med viss oro på den förväntade kostnadsökningen per plats för förskolorna. Ökningen hänger i stort sett helt samman med de stora kostnadsökningarna som SISAB, men även andra byggaktörer, aviserat de senaste åren. En stor problematik är att stora ökningarna sker efter det att stadsdelsnämnden fattat genomförandebeslut varför den processen i vissa fall kan behöva tas om och de nya förutsättningarna presenteras. SISAB hänvisar till dåliga markförhållanden, ökade materialpriser och räntekostnader. Stadsdelsnämnden behöver nya förskolor i de nya stadsutvecklingsområdena som växer fram i Bromstensstaden och i västra och norra Kista.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2024

Teknisk kapacitet kontra pedagogisk kapacitet

Det finns i vissa fall en relativt stor skillnad på lokalers tekniska kapacitet och den pedagogiska kapaciteten. Den tekniska kapaciteten beskriver hur många barn som kan gå i en förskolelokal baserat på fysiskt utrymme och de tekniska kravställningarna, såsom exempelvis luftförsörjning. Den pedagogiska kapaciteten, som är den som förskoleenheterna själva använder sig av, baseras på antalet pedagoger som finns tillgängliga, men också på antalet barn i ett stadsdelsområde. Den pedagogiska kapaciteten kan aldrig överskrida den tekniska, men det förekommer att den tekniska kapaciteten är högre, i några fall till och med avsevärt högre, än den pedagogiska. I samband med att förskolorna ser att barnantalet den kommande perioden förväntas ligga still eller sjunka i ett område så anpassas antalet pedagoger efter detta. Därmed så ligger den pedagogiska kapaciteten antingen still eller sjunker, vilket kan märkas till exempel genom att antalet avdelningar minskar. Det innebär inte att den fysiska möjligheten att ta emot fler barn sjunker eftersom lokalytan är densamma.

Nuläge

Stadsdelsnämnden arbetar fortsatt med konsekvenserna av ett överskattat barnantal för den första planperioden. Befolkningsutvecklingen i Järva har inte motsvarat den som förväntats i Swecos befolkningsprognoser, vilket påverkat såväl planering som grundläggande förutsättningar. Förskoleframskrivningen som presenterades under fjolåret ger ett behov av 4 950 platser för innevarande år och en ökning på cirka 150 barn om året fram till och med 2032 då behovet av antalet platser antas vara 6 128.

I de kommunala förskolorna var den 31 januari i år 3 180 barn inskrivna. I de enskilt drivna förskolorna var motsvarande siffra 1 869.

	Inskrivna barn	Antal platser
Kommunala förskolor	3180	3447
Enskilt drivna	1869	2296
Summa	5049	5743

Järva stadsdelsnämnd per 31 januari 2024 – pedagogisk kapacitet

Det finns således en pedagogisk överkapacitet på omkring 700 platser inom stadsdelsområdet. Av denna överkapacitet står de enskilt drivna förskolorna för drygt 420 och stadsdelsnämnden för knappt 270. Siffrorna baseras på den pedagogiska kapaciteten, vilket är det högsta möjliga antalet barn som förskolorna i dagsläget kan ta emot, vilket framför allt baseras på antalet pedagoger. Jämfört med föregående år har överkapaciteten minskat, detta då flera avdelningar stängts i takt med ett minskande barnantal. En förskola, Blomsterängen, har inte tagits i bruk efter att ha utrymms efter en vattenskada under 2022/2023. Lokalen kvarstår dock, men används inte för pedagogisk verksamhet.

	Inskrivna barn	Antal platser
Kommunala förskolor	3180	3924
Enskilt drivna	1869	2296
Summa	5049	6220

Järva stadsdelsnämnd per 31 januari 2024 – teknisk kapacitet

Den tekniska kapaciteten ger ett betydligt större överskott av platser på totalt 1 171 varav cirka 750 inom de kommunala förskolorna. Detta är framför allt tydligt i Kista och Rinkeby, men är förekommande inom hela stadsdelsområdet.

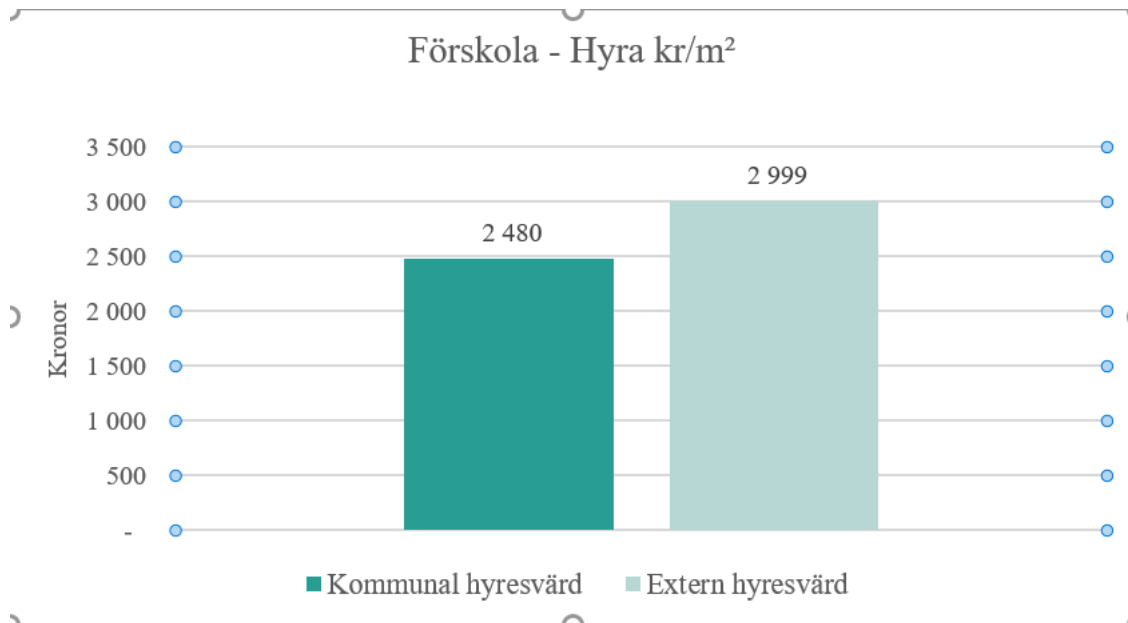
Barnantalet inom stadsdelsområdet kommer, enligt prognos och framskrivning, fortsatt att öka, men den förväntade ökningen motsvarar inte den överkapacitet som idag finns. Dock måste hänsyn tas till vissa lokalers behov av renovering, samt till de befintliga förskolornas placering i förhållande till den kommande nyproduktionen.

Verksamheterna fortsätter nu gemensamt det arbete som genomfördes i respektive stadsdel. Inom lokalförsörjningen pågår en översyn av lokalbeståndet med särskilt fokus på förskolesituationen i de norra stadsdelarna. Det finns idag ett visst överskott av lokaler inom stadsdelsnämndens försorg, och ett flertal nya kommunalt drivna förskolor planeras i samband med den kraftiga stadsutvecklingen och bostadsbyggandet i Kista. Om alla förskolor som finns planerade byggs kommer stadsdelsnämnden att ha ett kraftigt överskott av förskolelokaler i slutet av den första planperioden. Således arbetar verksamheterna nu tillsammans med stadsbyggnadskontoret för avgöra vilka projekt som kan och bör avbrytas.

Det finns ett framarbetat förslag på vilka förskoleprojekt inom Kista och Akalla som kan, och som nämnden anser bör, avbrytas för att hålla nere överskottet på lokaler. I något fall har nämnden sedan flera år tillbaka fattat både inriktnings- och genomförandebeslut i frågan och således måste ett nytt beslut tas där detta återkallas. Anledningarna till den förändrade hållningen är flera, men de främsta orsakerna är att det prognostiserade barnantalet kraftigt sjunkit i förhållande till hur det såg ut när dessa beslut fattades. Med det framtagna förslaget förväntas överskottet på antalet platser inom den kommunala förskolan hållas nere på rimliga nivåer.

Även i Rinkeby och till viss del i Tensta finns ett överskott av förskolelokaler vilket nämnden arbetar för att komma till rätta med.

I stadsdelen finns förskolan Björkbacken, inom Husby, där det inte finns inskrivna barn men förskolan har en kapacitet om 72 platser. Förskolan används idag som utbildningslokal och kontor inom den pedagogiska verksamheten. Tekniska kapaciteten om 72 platser är inräknad i stadsdelens totala kapacitet. Även förskolan Växthuset är stängd och verksamheten avregistrerad. Förskolan Kuddby är också stängd på grund av renoveringar efter brand och det finns idag inget underlag för att ta den åter i bruk.

Hyresnivåerna är idag generellt lägre inom de kommunala hyresvärdarna, men många av dessa lokaler är också i stort behov av ombyggnation. Stadsdelsnämnden har endast någon återstående paviljong inom detta bestånd, men flera förskolor är i behov av renovering. I samband med de nya förskolor som planeras inom kommunal regi så kommer den ovanstående grafen sannolikt att förskjutas med kraftigt ökade hyreskostnader inom de kommunala hyresvärdarna, främst SISAB.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

En plan har tagits fram för att komma till rätta med överkapaciteten i norra stadsdelsområdet och samtidigt möta den kommande utbyggnaden i Kista och Akalla. I planen föreslås att av de planerade sju förskolorna som finns med i planerna kommer endast fyra att genomföras; Kista äng (4 avdelningar), två inom kvarteret Odde (6 respektive 7 avdelningar) och Skagafjord med fyra avdelningar. De planerade förskolorna som utgår är Isafjord (6 avdelningar), Kista äng (9 avdelningar) samt Odde (9 avdelningar). För stadsutbyggnadsprojektet Saima i Akalla kommer stadsdelsnämnden i första hand föreslå att ingen ny förskola uppförs. Om behov skulle uppstå kan en fyra avdelningars förskola komma att behövas efter 2032. Det finns också möjlighet för nämnden att ta över hyresavtal med en tomställd SISAB-förskola i anslutning till befintlig verksamhet i norra Akalla om behov skulle uppstå. I övrigt förväntas nuvarande bestånd, samt de fyra tillkommande, kunna möta det behov som uppstår i och med stadsutvecklingsprojekten. Det kommer, om alla projekt genomförs, fortfarande finnas en överkapacitet inom de kommunala förskolorna, men överskottet kommer inte vara lika stort som idag.

Om de fyra ovanstående förskolorna byggs räknar stadsdelsnämnden med följande utbyggnadstakt.

- Kista äng med fyra avdelningar tas i bruk årsskiftet 2025/2026
- Skagafjord (Varmalid) med fyra avdelningar 2029
- Odde med sex avdelningar cirka 2029
- Odde med sju avdelningar 2030.

Utöver detta tillkommer i Bromsten

- Winqvists väg med 8 avdelningar under 2027 och
- Frodevägen med 8 avdelningar 2029/2030.

Förskolan på Winqvists väg har drabbats av stora fördyringar sedan genomförandebeslut fattats 2021. Då låg den, av SISAB, beräknade hyran på drygt 3 mnkr. Som en följd av ökade generella kostnader för material och produktion, samt besvärliga markförhållanden har den beräknade årshyran nu passerat 7,1 mnkr. Dialog pågår med SISAB för att konkretisera åtgärder för att hålla nere hyresnivåerna.

I övrigt har genomförandebeslut fattats för förskolan Gullingeplan i Tensta, men den har blivit kraftigt fördyrad sedan beslutet togs och i samband med ett vikande barnantal så är det osäkert om den förskolan kommer genomföras. Tidigare beslut har inneburit att förskolan skulle stått klar 2025, men så kommer inte att ske. Projektet är pausat för närvarande på grund av den ökade kostnadsbilden.

Stadsdelsnämnden har en pågående dialog med politiker och SISAB gällande framtiden för Gullingeplan. Huvudinriktningen var att den nya förskolan skulle ersätta den som brann ner i juli 2013 och därtill för att frånträda flera mindre lokaler på främst Tensta Allé. Barnen som skulle gått på Gullingeplan går idag på Tissingeplan, i lokaler som endast har tillfälligt bygglov och som kommer att behöva utrymmas inom något år.

Det är, av liknande anledningar, även osäkert om förskolan på Skogängsvägen i Bromsten kommer att byggas. Här finns än så länge bara ett inriktningsbeslut i frågan.

Förskolan som planeras i och med utbyggnaden av kvarteret Porkala i Akalla kan också komma att strykas. Än så länge ligger den långt fram i tiden, först mot slutet av planperioden, och beslut har inte fattats än.

Lokal och internserviceenheten arbetar nu fram liknande planer för Rinkeby, Tensta och Bromsten i första hand. I stadsdelarna söder om Mälarbanan är situationen annorlunda, med ett svagt ökande barnantal som befintliga enheter förväntas kunna ta emot. En avdelning på Harspåret kommer att försvinna i november 2025 då bygglovet för paviljongen går ut.

I kvarteret Skalholt i centrala Kista tillkommer under första delen av planperioden en enskilt driven förskola på cirka 700 kvm bta, vilket kan motsvara cirka 70 barn. Stadsdelsnämnden räknar med att den tas i drift under 2026. De finns även möjlighet att bedriva en öppen förskola i samma kvarter, också den enskilt driven. I övrigt känner stadsdelsnämnden inte till några kommande enskilda förskolor.

Kostnadsutveckling

De senaste åren har de beräknade kostnaderna för nyproduktion av förskolor gått upp till nivåer som saknar motstycke. Det ger prognostiserade kostnader för årshyror som är många gånger högre än för bara något år sedan. Generellt ökar också kostnaderna efter det att stadsdelsnämnden fattat genomförandebeslut. Detta gäller också förskolor som produceras av externa aktörer, men SISAB aviserar att enskilda projekt på förskolor med 6 eller fler avdelningar i de flesta fall överskrider kostnader på 100 miljoner kronor. Det genererar årshyror på uppskattningsvis mellan 7 och 10 miljoner kronor. Det är oerhört svårt att uppskatta den kommande kostnadsutvecklingen för nya förskolor.

En växande stad behöver förutsättningar för att ta emot barn i förskolan. Staden kan inte välja att inte bygga förskolor, men med nuvarande kostnadsbild så kommer projekten inte att inrymmas inom de befintliga budgetramarna.

4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Som alltid är situationen för den andra planeringsperioden väldigt osäker. Det saknas såväl befolkningsprognoser som förskoleframskrivning så all planering baseras på ett förmodat bostadsbyggande. Detta bygger i sin tur på kommande detaljplaner, planprogram och andra planer och ger endast en betydligt osäkrare bild av den kommande situationen.

Stadsdelsnämnden har över de senaste åren sett hur situationen i Sverige och i omvärlden, med såväl pandemi som Rysslands invasion av Ukraina, kraftigt påverkat tillgång på råvaror och material för bostadsbyggande vilket i sin tur haft stor effekt på bostadsmarknaden. I kombination med en innevarande lågkonjunktur, konkurser och höjda räntekostnader för exempelvis bostadsköp så påverkas hela byggbranschen. Svängningar kan komma relativt fort och det är rimligt att anta att marknaden åter kommer att vända upp och kommande planer för bostadsbyggande blir realiserade.

Det finns i dagsläget inga konkreta planer för lokaler för pedagogisk verksamhet under den andra planeringsperioden. Kommande större bostadsprojekt bör dock alltid ta höjd för det medföljande barnantalet. I nordöstra Kista kan ett kommande bostadsbyggnads- och struktururomvandlingsprojekt komma att medföra ett behov av nya förskolor. Det saknas idag förskolor i närområdet eftersom det endast finns arbetsplatser här. Stadsdelsnämnden har signalerat detta till Stadsbyggnadskontoret och Exploateringskontoret.

Av samma anledning finns det heller ingen kännedom om kommande fristående verksamheter i den andra planeringsperioden.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Inga särskilda lokalprojekt finns att redovisa för Järva stadsdelsnämnd.

4.7.2 Fördjupad anvisning för idrottsnämnden

4.7.3 Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

4.7.4 Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna

4.8 Kontaktinformation

5 Övriga redovisningar

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Stadsdelsnämnden kommer att utveckla dialogen med medborgarna och civilsamhället för att möjliggöra en ökad delaktighet i stadsdelsområdets utveckling. Arbetet kommer att ske både inom ramen för Fokus Järva och inom ordinarie verksamhet såsom i olika målgruppsanpassade råd.

Nämnden kommer att arbeta med medborgarbudget i projektform under planperioden. Nämndens samlade analys inför 2024 är att områdena stadsutveckling och barn och ungas uppväxtvillkor är prioriterade fokusområden för utvecklingsarbete med ökad delaktighet och inflytande av Järvaborna i utformning av verksamheten. Under projektperioden kan fler områden komma att inkluderas.

Nämndens inledande arbete under 2024 med medborgarbudget kommer användas inom området stadsutveckling för att tillskapa ett utegym vid Husby Gård. Bakgrunden är ett medborgarförslag om att ett utegym ska få en permanent placering på platsen. Syftet med pilotprojektet med medborgarbudget kring utegymmet i Husby är att skapa lärande och erfarenheter av arbetet med medborgarbudget som en modell i nämndens arbete med medborgarinflytande.

Arbetet med medborgarbudgetar kräver tillgångar till olika plattformar för att kommunicera med invånarna. Utvecklingen av tekniska plattformar och verktyg för att underlätta deltagandet online är ett tydligt utvecklingsområde inom staden då det saknas tillgång till gemensamma digitala kommunikationsytor. Nämnden kommer fortsätta prioritera att öka kompetensen om olika dialogbaserade modeller och metoder för medborgarinvolvering genom en aktiv omvärldsbevakning. Förväntade resultat efter genomfört projektarbete är att nämnden har goda kunskaper om medborgarbudget som modell för medborgarinflytande och om Järvabornas perspektiv och behov. Likaså att invånarna i Järva har goda erfarenheter av att delta i arbetet med medborgarbudget och har tillit till nämndens process för arbetet samt att prioriterade målgrupper involverats.